

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
Факультет іноземних мов
Кафедра англійської мови

**Розвиток компетентності в аудіюванні на уроках англійської мови учнів
старшої школи за допомогою онлайн-платформи “BBC Learning English”**

Дипломна робота

Рівень вищої освіти - другий (магістерський)

Виконала:
студентка 6 курсу,
607 групи
Спеціальності 014 Середня освіта
Спеціалізації 014.021 Мова і
література (англійська)
Басараба Б.Г.

Керівник к.ф.н., доц. Бешлей О.В.
Рецензент к.ф.н., доц. Грижак Л.М.
кафедра англійської мови,
ЧНУ ім. Юрія Федьковича

До захисту допущено:

Протокол засідання кафедри № ____

від „__” _____ 2022 р.

зав. кафедри _____ проф. Єсипенко Н. Г.

Чернівці – 2022

SUMMARY

The **topicality** of the research lies in the definition of listening as an important competence that affects the perception of information, the understanding of the content of what is heard, which provides an appropriate response and reaction. The modern development of technology is becoming an indispensable assistant in learning a foreign language, which in turn proves the effectiveness of using modern online technologies in education, in particular, for improving listening skills in English lessons. Our research work focuses on the analysis of the effectiveness of using online platform “BBC Learning English” to improve listening skills in English lessons in high school.

The **aim** of the work is to characterize listening as a type of speech activity, its components and role in learning a foreign language, as well as to consider modern online technologies as a tool for improving listening skills using the example of the online platform “BBC Learning English”.

The purpose of the work includes the following **tasks**:

- *inventory knowledge on the researched topic;*
- *characterize listening as a type of speech activity;*
- *to justify the effectiveness of using online technology in English lessons;*
- *to experimentally prove the effectiveness of the “BBC Learning English” platform in the development of listening competence in English lessons.*

The **object** of the study is the process of teaching English listening in high school.

The **subject** of the research is the development of listening competence in high school English lessons using online platform “BBC Learning English”.

The **research hypothesis** is that the use of modern online technologies, which contain authentic material, significantly increases the quality of listening competence, as well as curiosity and involvement.

The material of our investigation is presented by books and articles by both Ukrainian methodologists (in particular, S. Nikolayeva, L. Panova, I. Stognii, O. Zelenska, and others) and foreign ones (in particular, J. Wilson, D. Richards, A. Holis, R. Long, M. Rost, and others), as well as electronic sources (in particular, from the websites “Pearson”, “Busy Teacher”, “Na Urok”, "TextInspector", etc.).

The research **methods** for the work were theoretical research methods (systematic approach), as well as universal methods (analysis, synthesis, induction, deduction), as well as empirical research methods at the action research stage (observation, comparison, measurement, action research).

The scientific novelty consists in the study of the effectiveness of using the "BBC Learning English" platform for the development of listening competence in high school students, as well as an example of the integration of the “BBC Learning English” online platform at different stages of the English language lesson.

The theoretical significance of the study is determined by the contribution to the development of issues of the formation of listening competence of high school students through the use of the online platform “BBC Learning English”.

The practical significance of the obtained results is determined by the possibility of using online platforms, in particular the “BBC Learning English” platform in English lessons in the process of developing listening competence in high school students.

The paper **consists of** an introduction, three chapters, conclusions, supplements, and a bibliography.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АУДІЮВАННІ	10
1.0 Вступні зауваження.....	10
1.1 Аудіювання як вид мовленнєвої діяльності	10
1.2 Методи та прийоми навчання аудіювання на уроках англійської мови	14
1.3 Психолого-вікові особливості учнів старшої школи у вивченні іноземної мови.....	25
Висновки до розділу 1	29
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	31
2.0 Вступні зауваження.....	31
2.1 Сутність та роль сучасних онлайн-технологій у вивченні іноземної мови ..	31
2.2 Типологія сучасних онлайн-технологій.....	34
2.3 Шляхи використання сучасних онлайн-технологій у розвитку компетентності аудіювання на прикладі платформи “BBC Learning English”	41
Висновки до розділу 2	44
РОЗДІЛ 3. АПРОБАЦІЯ МЕТОДИКИ РОЗВИТКУ КОМПЕТЕНТНОСТІ АУДІЮВАННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ ЗА ДОПОМОГОЮ ПЛАТФОРМИ “BBC LEARNING ENGLISH”	46
3.0 Вступні зауваження.....	46
3.1 Констатувальний та підготовчий етапи пробного навчання	46
3.2 Пробне навчання	52
3.3 Контрольна діагностика	55
Висновки до розділу 3	58
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	64
ДОДАТКИ	71

ВСТУП

XXI століття – ера технологій, інновацій та комп'ютеризації, яка спрямована на збереження часу, сил та енергії, що незмінно веде до покращення якості життя. Навчання грає чи не найважливішу роль в житті кожного, і всі ми добре пам'ятаємо вислів видатного давньоримського філософа Луція Аннея Сенеки: “Вік живи – вік учись”. Майже у всіх школах світу вивчають хоча б одну іноземну мову, і зазвичай цією мовою є інтернаціональна – англійська. Безперечно, вона містить у собі безліч компетентностей, зокрема і компетентність аудіювання.

О. Зеленська [9] наголошувала, що основна мета аудіювання – зібрання інформації, однак другорядна роль належить сприйняттю емоцій співбесідника, тону голосу тощо, які супроводжують текст та слугують підказками у тому, що саме хоче донести мовець, навіть якщо учень розуміє не всі слова. С. Ніколаєва [22], Дж. Вілсон [59], І. Стогній [28] розкривають риси аудіювання, чинники впливу на його розвиток та виділяють типи аудіювання, якими ми користуємось у повсякденному житті. Методи та прийоми навчання аудіювання вивчали Дж. Річардс [51], А. Холіс [35], Р. Лонг [48], М. Рост [55], Х. Х'юстон [41], [42], та ін. Вони наголошували на важливості використання автентичних матеріалів у вивченні англійської мови, розглядали етапи роботи над аудіюванням, вимоги до аудіотекстів, а також моменти, яких варто уникати під час підбору аудіотекстів та їхньої безпосередньої імплементації на уроці. О. Бігич [3] запропонувала систему вправ для формування та розвитку компетентності аудіювання, яка складається з II підсистем і вказує на логічний та чіткий початок та вектор розвитку.

Здебільшого старшокласниками є підлітки, психолого-вікові особливості, яких вивчали зокрема М. Розенова [27] та В. Крутецький [14]. Вони характеризують вік учнів старшої школи, як вік самоідентифікації, описують

труднощі у навчальній сфері, окреслюють результати навчальної діяльності, вказують на аспекти, які слід брати до уваги вчителю.

М. Гладун, М. Сабліна [7], Н. Вакуленко [6] досліджували роль онлайн-технологій у навчанні, їхню типологію та спосіб імплементації. Однією з навчальних онлайн-платформ, яка відповідає рекомендаціям та вимогам вищевказаних науковців є платформа “BBC Learning English”. Саме вона є нашим інструментом у дослідженні покращення навичок аудіювання за допомогою онлайн-технології в учнів старшої школи на уроках англійської мови.

Актуальність дослідження полягає у визначенні аудіювання як важливої компетентності, яка впливає на сприйняття інформації, на розуміння змісту почутого, що забезпечує доцільну відповідь та реакцію. Сучасний розвиток технологій стає незамінним помічником у вивченні іноземної мови, що у свою чергу доводить ефективність використання сучасних онлайн-технологій у навчанні, зокрема у покращенні навичок аудіювання на уроках англійської мови.

Мета роботи – охарактеризувати аудіювання як вид мовленнєвої діяльності, його складники та роль у вивченні іноземної мови, а також розглянути сучасні онлайн-технології як інструмент у покращенні навичок аудіювання на прикладі онлайн-платформи “BBC Learning English”.

Мета роботи передбачає такі **завдання**:

- *інвентаризувати знання з досліджуваної теми;*
- *охарактеризувати аудіювання як вид мовленнєвої діяльності;*
- *обґрунтувати ефективність використання онлайн-технології на уроках англійської мови;*
- *експериментально довести ефективність платформи “BBC Learning English” у розвитку компетентності аудіювання на уроках англійської мови”.*

Об'єктом дослідження є процес навчання аудіюванню англійської мови у старшій школі.

Предмет дослідження – розвиток компетентності аудіювання на уроках англійської мови в старшій школі за допомогою онлайн-платформи “BBC Learning English”.

Гіпотеза дослідження – використання сучасних онлайн-технологій, які містять автентичний матеріал, значно підвищують якість компетентності аудіювання, а також цікавість та залученість.

Матеріалом дослідження слугували книги та статті як вітчизняних методистів (зокрема С. Ніколаєвої [22], Л. Панової [24], І. Стогнія [28], О. Зеленської [9], та інших), так і зарубіжних (зокрема Дж. Вілсона [59], Д. Річардса [51], А. Холіса [35], Р. Лонга [48], та інших), а також електронні джерела (зокрема із вебсайтів “Busy Teacher” [42], “На Урок” [6], “TextInspector” [43] тощо).

Методами дослідження для роботи слугували методи теоретичного дослідження (системний підхід), а також універсальні методи (аналіз, синтез, індукція, дедукція), а також методи емпіричного дослідження на етапі пробного навчання (спостереження, порівняння, вимірювання, пробне навчання).

Наукова новизна полягає у дослідженні ефективності використання платформи “BBC Learning English” для розвитку компетентності аудіювання в учнів старшої школи, а також прикладі інтеграції онлайн-платформи “BBC Learning English” на різних етапах уроку англійської мови.

Теоретичне значення дослідження визначається внеском у розробку питань формування компетентності аудіювання учнів старшої школи шляхом використання онлайн-платформи “BBC Learning English”.

Практичне значення отриманих результатів обумовлюється можливістю використання онлайн-платформ, зокрема платформи “BBC Learning English” на уроках англійської мови у процесі розвитку компетентності аудіювання в учнів старшої школи.

Особистий внесок полягає у розробці вправ для розвитку аудіювання на основі матеріалу з платформи “BBC Learning English”, підготовці завдань для

перевірки ефективності використання платформи “BBC Learning English” з метою покращення компетентності аудіювання в учнів старшої школи.

Апробація роботи: матеріал оприлюднено у виступі на студентській науковій конференції Чернівецького національного університету в 2022 році, м. Чернівці, та висвітлено у тезах “Формування навичок аудіювання учнів старшої школи за допомогою онлайн-платформи “BBC Learning English””[2], а також у статті апробаційного характеру “Розвиток компетенції аудіювання на уроках англійської мови в учнів старшої школи за допомогою онлайн-платформи “BBC Learning English””[1].

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи складає 101 сторінку (з них 63 сторінки основного тексту). Список використаних джерел налічує 60 позицій.

У **вступі** визначаються мета, завдання, об’єкт та предмет дипломної роботи, її актуальність, теоретичне та практичне значення, окреслюються наукова новизна, особистий внесок.

Перший розділ присвячений теоретичним засадам дослідження та складається зі вступних зауважень, висновку та трьох підрозділів. У цьому розділі висвітлюються питання, пов’язані з розглядом аудіювання як мовленнєвої діяльності, методи та прийоми навчання аудіювання на уроках англійської мови, розглянуті психолого-вікові особливості учнів старшої школи у вивченні іноземної мови.

Другий розділ складається з вступних зауважень, висновку та трьох підрозділів. Тут ми розглянули сутність та роль сучасних онлайн-технологій у вивченні іноземної мови, їхню типологію та шляхи використання для розвитку компетентності аудіювання.

Третій розділ базується на перевірці ефективності використання платформи “BBC Learning English” у процесі розвитку компетентності аудіювання в учнів старшої школи та складається з вступних зауважень,

висновку та 2-х підрозділів. Тут ми описали план та хід пробного навчання, інтеграцію платформи “BBC Learning English” в урок англійської мови на різних його етапах задля покращення навички аудіювання, провели два тестування - до та після введення матеріалів з платформи “BBC Learning English”, описали результати.

У **Висновках** підсумовуються результати проведеного дослідження та окреслюються перспективи подальших досліджень.

Додатки містять розробки завдань з використанням платформи “BBC Learning English”.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АУДІЮВАННІ

1.0 Вступні зауваження

Розділ присвячено дослідженню особливостей аудіювання, його типам в межах навчального процесу як складника у вивченні англійської мови для учнів старшої школи у формуванні мовленнєвої компетентності.

У цьому розділі розглядається загальна характеристика аудіювання, фактори впливу на цей процес, вікові особливості учнів старшої школи та їхні особливості навчання, а також вимоги до процесу аудіювання згідно з програмою навчання в загальноосвітніх навчальних закладах.

1.1 Аудіювання як вид мовленнєвої діяльності

Розглядаючи тему компетентності в аудіюванні, варто почати з визначень основних понять: компетентність, іншомовна комунікативна компетентність, компетентність в аудіюванні, аудіювання, слухання. Н. Дячук у своїй роботі “Формування англійської аудитивної компетентності учнів старших класів закладів загальної середньої освіти” дає наступне визначення компетентності: “Компетентність – це багатокомпонентна якість особистості, яка формується в результаті навчання та саморозвитку і виявляється у процесі діяльності особистості під час вирішення конкретних задач”[8].

Говорячи про іншомовну комунікативну компетентність, сформованість якої є метою навчання іноземних мов у школі, вчені зазначають, що вона є інтеграцією знань, умінь і навичок та виявляється у готовності індивіда бути повноцінним учасником іншомовної комунікації [17].

І. Білянська визначає компетентність в аудіюванні як здатність як здатність сприймати з різним рівнем розуміння автентичні тексти під час безпосереднього й опосередкованого спілкування[4].

Колектив авторів підручника “Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах” дають аудіюванню таке визначення: “Аудіювання (лат. audio — чую, слухаю) — внутрішній (за формою), реактивний (за роллю), рецептивний вид мовленнєвої діяльності, який належить до усного мовлення, ґрунтується на механізмах сприймання та розуміння мовлення на слух”[24, с.130].

М. Пентилюк визначає слухання як вид мовленнєвої діяльності, який спирається на почуттєвий бік (слухові сприйняття мовлення, внутрішнє промовляння, зіставлення – пізнання), а з іншого боку – на логічне розуміння сприйнятого; на навички сприймати й розпізнавати звукову форму мовлення, на безпосереднє розуміння слів і словосполучень, розпізнання граматичних форм на рівні морфології, синтаксису[18].

М. Львов у своїй роботі “Основи теорії мови” ототожнює поняття “аудіювання” та “слухання”, оскільки обидва терміни вміщують в собі поняття внутрішнього за видом сприймання інформації та розуміння мовлення на слух[16].

Як і кожна мовленнєва компетентність, аудіювання має свої риси, які С. Ніколаєва виділила в п’яти пунктах:

1. За характером мовленнєвого спілкування аудіювання, як і говоріння, належить до видів мовленнєвої діяльності, що реалізує усне безпосереднє спілкування і через те протистоїть читальному і письмовому мовленню, які відтворюють опосередковане спілкування.

2. За своєю роллю в процесі спілкування аудіювання так само, як і читання, є реактивним видом мовленнєвої діяльності, на відміну від ініціальних видів мовленнєвої діяльності говоріння і письма.
3. За спрямованістю на прийом, видачу мовленнєвої інформації аудіювання, як і читання, є рецептивний вид мовленнєвої діяльності (на відміну від говоріння та письма).
4. Форма перебігу процесу аудіювання внутрішня, невиражена, на відміну від говоріння і писання. Основою внутрішнього механізму аудіювання є такі процеси як: сприйняття на слух, увага, розпізнавання, осмислення, ймовірне прогнозування, групування, узагальнення, утримання в пам'яті. Предметом аудіювання є чужа закодована думка, яку треба розпізнати.
5. Продуктом аудіювання є умовивід, результат розуміння сприйнятого змісту і власна мовленнєва поведінка [22, с.117-118].

Отже, аудіювання грає чи не найголовнішу роль у процесі спілкування, оскільки будучи рецептивним видом мовленнєвої діяльності, воно бере участь у складному механізмі засвоєння та аналізу отриманої інформації, який містить у собі також інші процеси, такі як: осмислення, розпізнавання, запам'ятовування, тощо. Ці аспекти роблять аудіювання комплексним процесом зі своїм предметом (закодованою думкою, яку потрібно розпізнати) та продуктом (власним умовиводом, який призводить до власної мовленнєвої поведінки).

У фундаменті аудіювання лежить природна здатність, яка з віком та процесами особистісного розвитку тяжіє до вдосконалення, а отже, згодом процес розуміння інформації в її акустичному коді, аналіз та диференціація стають якіснішими. І. Стогній згідно з вимогами Європейського освітнього

стандарту з іноземної мови, вважає, що факторами, які впливають на формування, є:

- перцептивні та мовленнєвотвірні передумови;
- загальні інтелектуальні передумови;
- фактичні знання;
- знання та вміння в рідній мові;
- іншомовні знання та вміння;
- мотивація [28, с.183].

Ці фактори є підґрунтям для розвитку специфічних умінь та навичок, які формують базу для навчання аудіювання.

Дж. Вілсон у своїй книзі “How to teach listening” зазначає, що першочергова мета аудіювання – це зібрання інформації, а також задоволення. Іншими причинами є емпатія, оцінка, критика тощо. Типи аудіювання, які ми застосовуємо у щоденному житті є:

1. **Listening for gist (Аудіювання з розумінням основного змісту)**(тут і далі – переклад О. Бігич). У цьому разі реципієнт намагається усвідомити, що відбувається, навіть якщо він не може зрозуміти кожне слово чи фразу. Учень намагається зрозуміти ключові слова, інтонацію та інші підказки, які допоможуть зрозуміти контекст.
2. **Listening for specific information (Аудіювання з метою пошуку необхідної інформації чи інформації, яка цікавить)**. Людині не потрібно знати та розуміти кожне слово, але бути сфокусованим на певній інформації. До прикладу, якщо нам потрібна інформація про потяг, який запізнюється, ми слухатимемо вибірково, ігноруючи решту почутого.
3. **Listening in detail (Аудіювання з повним (детальним) розумінням змісту)**. Цей тип належить до аудіювання, де нам до прикладу потрібно почути помилки чи різницю між інформацією в першому та другому параграфі. Однак тут ми сфокусовані на всьому, що чуємо,

адже не знаємо, коли саме та яка інформація допоможе нам у виконанні завдання [59, с.10].

Отже, аудіювання є однією з найважливіших мовних компетентностей. Це комплексний та цікавий процес, оскільки форма його перебігу внутрішня та невиражена. На цей вид діяльності можуть впливати безліч факторів, зокрема варто виділити перцептивні та загальні інтелектуальні передумови, оскільки ми знаємо, що у внутрішній механізм аудіювання, окрім інших процесів, входить також увага, утримання в пам'яті, сприймання на слух, групування, які є індивідуальними у кожного, але які також грають чи не найважливішу роль у досягненні результату. Існують три типи аудіювання, які виділив у своїй книзі Дж. Вілсон. Такі типи важливо практикувати не лише задля ефективнішого вивчення мови, але й з метою розвивати та тренувати внутрішній механізм, щоб ми правильно та легко розпізнавали закодовану думку та змогли на неї відповідно реагувати.

1.2. Методи та прийоми навчання аудіювання на уроках англійської мови

О. Зеленська у своїй статті зазначає, що слухання є найважливішою частиною спілкування, оскільки воно має вирішальне значення для забезпечення змістовної відповіді. Чи не найпершу роль аудіювання відіграє у комунікативному аспекті, адже воно допомагає учню засвоїти та здобути гарну вимову, правильний наголос, збагатити лексику. Іноді розуміння повідомлення може ґрунтуватися винятково на тональності голосу, висоті та акценті, а це можливо лише тоді, коли ми слухаємо. Без належного розуміння змісту та слів мовця навчання не прогресуватиме, адже без цих навичок ми не можемо досягти процесу спілкування [9, с.167].

Д. Ренукадеві у своїй статті описує статистику щодо набуття мовних навичок. Згідно з його словами, коли ми спілкуємося, ми отримуємо 45% мовної компетентності слухаючи, 30% від розмови, 15% від читання і 10% від письма. Аудіювання, маючи найвищий відсоток участі в обміні інформацією в ефективному спілкуванні, повинно вважатися мовним попередником. Слухання, на відміну від інших мовних навичок, учням дається важко, адже як зазначалось у пункті 1.1, процес аудіювання комплексний і пов'язаний з іншими навичками, такими як: розуміння, запам'ятовування, оцінка, реакція тощо. Із зародженням напрямку комунікативне викладання мови у 1970 році, навчання та викладання аудіювання почало отримувати більше уваги [56, с.60].

О. Мартиненко визначає комунікативне викладання мови як “Інтерактивний метод вивчення іноземних мов, метою якого є оволодіння навичками розмовної мови та сприйняття її на слух” [17].

Розвиток граматичної компетентності, який здавна є традиційним методом у сьогоденні поступається комунікативному підходу, який має на меті розвиток комунікативної компетентності, саме тому спілкування є не тільки засобом досягнення кінцевої мети, тобто безпосередньо вивченню мови, а також і засобом її досягнення.

Безперечно, комунікативна компетентність містить у собі аспекти знання мови, які за Дж. Річардсом ми можемо поділити на:

- Knowing how to use language for a range of different purposes and functions (Знання того, як використовувати мову для різних цілей і функцій)(тут і далі – переклад наш);
- Knowing how to vary our use of language according to the setting and the participants (e.g., knowing when to use formal and informal speech, etc.) (Знання того, як підлаштовувати мову під оточення та учасників (формальне чи неформальне спілкування, тощо)).
- Knowing how to produce and understand different types of texts (e.g., narratives, reports, interviews, conversations). (Знання того, як створювати та розуміти

різні типи висловлювань та текстів (розповідь, доповідь, інтерв'ю, розмову тощо)).

- Knowing how to maintain communication despite having limitations in one's language knowledge. (Знання того, як підтримувати спілкування в умовах обмеженого знання мови) [51, с.3].

У своїх тезах А. Холіс підкреслює зміни у викладанні аудіювання, які приніс з собою комунікативний підхід. Велика роль у аудіюванні належить до автентичного матеріалу. Уривки, які слухають учні, як правило, ближчі до використання мови в реальному житті, ніж це було у випадку, скажімо, аудіолінгвізмі, де часто використовувалися надумані діалоги, метою яких була граматики [35, с.11].

Р. Лонг у своїй статті, присвяченій порівнянню автентичних аудіоматеріалів та матеріалів створених методистами за сценарієм, виділяє такі переваги автентичних над останніми:

- Students are exposed to real language, which reflects language variation (Учні знайомляться зі справжньою мовою, яка відображає мовні варіації) (тут і далі – переклад наш).
- There is factual acquisition (Відбувається фактичне отримання).
- Textbooks do not contain inaccurate language that is found in authentic speech. (Підручники не містять неточні мовні звороти, що зустрічаються в автентичному мовленні).
- Authentic materials might motivate students (Автентичні матеріали можуть мотивувати студентів).
- One piece of text can be used for various activities. (Один фрагмент тексту можна використовувати для різних видів діяльності).
- There is a wide choice of styles, genres, and formality in authentic texts (Існує широкий вибір стилів, жанрів і ступеню формальності в автентичних текстах) [48 с.9-10].

Дж. Вілсон також виділяє переваги автентичних аудіоматеріалів. По-перше, мова відносно структурована, на відміну від аудіо за сценарієм, де усе за порядком, що більше нагадує письмову формальну англійську мову. Автентичні аудіоматеріали допускають факт того, що співбесідники можуть перебивати одне одного, темп та ритм мовця природний, він не є уповільнений чи монотонний. Автентичні матеріали часто містять еліптичні чи незакінчені речення, вагання у вигляді природних запинок у мові співбесідника, фонові шум та голоси, чого так бракує навмисно розробленим аудіо [59, с.30].

Інший аспект у розвитку аудіювання пов'язаний із способами використання уривків – іншими словами, тим, що з ними роблять учні. В учнів є більше простору для особистих, емоційних або критичних реакцій на зміст і менше акценту на детальності й повтореннях. Слухання має комунікативну мету, оскільки очікується, що студенти будуть використовувати інформацію, яку воничують, так само, як ми робимо, коли слухаємо поза межами класної кімнати [35, с.47].

М. Рост у своїй книзі “Teaching and Researching Listening” виокремлює два підходи до декодування поступальної мовленнєвої інформації: “зверху-вниз” і “знизу-вверх”. У підході «зверху-вниз» передбачається, що слухач опиратиметься на фонові знання та інформацію, яка не передається в звуковому повідомленні. Задля розуміння повідомлення слухач опирається на контекст та мовленнєву ситуацію, в якій відбувається спілкування. Підхід “знизу-вверх” частіше використовується учнями з нижчим рівнем володіння мови. Ця модель розглядає процес сприйняття інформації на слух як декодування вхідного звукового повідомлення, в якому розпізнаються слова, мовні структури. Процес декодування відбувається послідовно: від найменших значимих одиниць (фонем) до повноцінних текстів [55, с.107-118].

Традиційно як вітчизняні, так і зарубіжні методисти виділяють три етапи роботи над аудіюванням:

1. Pre-listening (Дотекстовий)(тут і далі – переклад О. Бігич)
2. While-listening (Текстовий)
3. Post-listening (Післятекстовий)[3].

Дотекстовий етап допомагає нашим учням підготуватися до того, що вони слухатимуть, що дає їм більше шансів на успіх у будь-якому завданні. Дотекстовий етап може бути:

- Допомогти вчителям дізнатися про те, що учні вже знають про тему.
- Підготувати учнів до лексики та мовних структур у тексті.
- Допомогти зменшити занепокоєння та страх, які виникають від слухання іноземною мовою, надаючи чіткий контекст.
- Пропонує можливості для обговорення в класі та більшої взаємодії між студентами [33].

Текстовий — це низка дій, які учень виконує під час прослуховування уривка, щоб показати своє розуміння почутого. Саме на цьому етапі ми можемо практикувати різні типи аудіювання (див. пункт 1.1, с. 13). Окрім практикування типів аудіювання, ця стадія також може включати в себе вправи на припущення (коли вчитель зупиняє запис і просить припустити, що буде далі), нотатки, диктанти, вправи, де аудіювання поєднується з діями (повна фізична реакція).

Добре продумані вправи для текстового етапу можуть допомогти учням:

- Визначити, що важливо в уривку;
- Сприйняти структуру тексту;
- Бути зосередженим упродовж слухання;
- Показати розуміння або не розуміння уривку [41].

Післятекстовий етап складається із завдань, головна мета яких полягає в тому, щоб допомогти учням обміркувати досвід слухання. Вправи на цьому етапі виконуються після того, як учитель успішно провів дотекстовий та текстовий етапи. Вони можуть бути найрізноманітніші: узагальнення, дискусії, вирішення

проблеми, критичні та креативні відповіді, перебудова почутого тексту, обмін інформацією, висловлення думки тощо [43].

Таким чином ми можемо сказати, що усі три етапи є надважливими у процесі аудіювання, оскільки вони роблять його зрозумілим та доступним, поступово вводячи учня у комунікативну ситуацію і супроводжують аж до закріплення матеріалу. Окрім того, це чудова база для того, щоб створювати різні ігри, вправи, практикувати завдання в парах, групах, індивідуально, а також тренувати граматичні структури чи лексичні одиниці.

Одним з ключових факторів успішного аудіювання є, звісно, вдало підібраний матеріал. Спершу варто виділити потреби своїх учнів, їх інтереси та вік. Зазвичай учителю варто провести опитування у групі на рахунок їхніх власних відчуттів, слабких сторін та інтересів, а також об'єктивно оцінювати рівень підготовки для того, щоб запис не був занадто складним чи легким. Учителю варто також визначитися з мовним фокусом уроку (граматика, лексика, фонетика) а також навичок, які учням потрібно допомогти розвинути чи покращити [43].

На думку Х. Хьюстона вчителі нерідко припускаються таких помилок у процесі аудіювання, яких варто уникати:

1. Ігнорування дотекстового етапу.
2. Ігнорування потреби перевірки аудіо та техніки перед уроком.
3. Вмикання треку для прослуховування лише один раз.
4. Відсутність поєднання аудіювання з іншими навичками: граматикою чи лексичним матеріалом.
5. Однотипність матеріалу (лише діалоги, лише монологи, лише промови тощо). Матеріал варто урізноманітнювати також записами як людей різної статі, віку, так і носіями та не носіями мови.
6. Записи та завдання не персоналізуються. Рекомендується додати вправи, які пов'язуватимуть текст із життям чи особистістю учня. До

прикладу, якщо аудіо містить в собі запис людини, яка висловлює свою думку, учні також можуть висловитися з тим, чи згодні вони зі спікером, чи ні. [41].

Варто сказати, що вчитель повинен враховувати багато деталей під час аудіювання. Здавалося б, гарно підібраний матеріал, чітка структура уроку та слідування всіх етапів точно гарантують успіх, але як ми можемо зауважити, що недбалість до технічної частини може зіпсувати весь план. Таким чином, не варто нехтувати перевіркою техніки та запису перед уроком.

Цілі навчання іноземної мови та культури у загальноосвітніх навчальних закладах визначаються Державними освітніми стандартами і Програмами з іноземних мов. Дані стандарти та програми визначають результати, які очікуватимуть від учнів за період навчання в середньому навчальному закладі. Сучасна методика навчання іноземних мов та культур у загальноосвітніх навчальних закладах ставить перед собою такі основні цілі: практична, виховна, освітня, розвивальна і професійно орієнтована (у старшій школі). Практична мета навчання іноземних мов та культур окреслена як формування іншомовної комунікативної компетентності, кінцева мета якої є взаєморозуміння з носіями мови, а також практичне використання знань в іншомовному спілкуванні, а не накопичення навичок та вмінь [3, с.90-91].

В узагальненому вигляді професійно орієнтована мета передбачає:

- формування в учнів професійно орієнтованих мовленнєвих компетентностей на рівні B1 (“рубіжному”) у класах нефілологічного профілю і на рівні B2 (“просунутому”) у класах філологічного профілю;
- Формування в учнів професійно орієнтованої лінгвосоціокультурної компетентності на зазначених (B1 і B2) рівнях.
- Формування в учнів професійно орієнтованих мовних компетентностей (передусім лексичної).

- Формування в учнів професійно орієнтованих навчально-стратегічної компетентності. [5, с.28-29]

Т. Кеба знайомить нас із основними дидактичними методами та принципами навчально-виховного процесу у вивченні іноземної мови:

1. *Принцип випереджаючого усного засвоєння мовленнєвих зразків через комунікативні завдання*, після чого йде аналіз та подальше використання цього матеріалу в мовній практиці (згідно з комунікативним підходом, матеріал спершу повинен бути представлений у контексті).
2. *Принципи ситуативності та тематичної організації навчального матеріалу* створюють умови для адекватного здійснення ідеї комунікативності.
3. *Принцип урахування особливостей рідної мови*, а також досвід, набутий учнями у її вивченні, дозволяють прогнозувати можливі труднощі у навчанні іноземної мови і таким чином раціоналізувати навчальний процес.
4. *Принцип свідомості навчання* розглядається як загально методичний принцип, який враховує якісну своєрідність оволодіння іноземною мовою. Він передбачає не тільки усвідомлене використання мовних одиниць відповідно до їх значення, форми і особливостей вживання у мовленні, але й до ситуацій спілкування та сфери мовленнєвих функцій кожної мовної одиниці.
5. *Принцип урахування вікових особливостей учнів* зумовлює відбір методичних підходів та змісту для спілкування на кожному етапі навчання іноземної мови.
6. *Принцип взаємопов'язаного навчання* видів мовленнєвої діяльності враховує спільні психологічні механізми, спирається на

використання максимуму відповідних аналізаторів для досягнення належного рівня сформованості умінь і навичок [30].

Такі принципи є надзвичайно важливими, оскільки їх знання та розуміння допоможе вчителю краще зануритися в потреби своїх учнів, а також передбачити можливі перешкоди та визначити потенційні способи їх подолання. Ці принципи також підтримують комунікативний підхід у вивченні іноземної мови, а це означає, що вивчаючи мову в контексті, учень швидше адаптуватиметься та почуватиметься вільніше безпосередньо у справжньому мовному середовищі.

У старших класах за програмою для загальноосвітніх навчальних закладів, компетентність аудіювання з англійської мови передбачає:

1. Вміти вилучати основну інформацію з аудіоуривків на передбачувані побутові сюжети.
2. Сприймати основні моменти дискусії (мова співрозмовника чітка нормативна)
3. Брати участь в обговореннях/диспутах та дискусіях
4. Розуміти послідовність подій під час аудіювання
5. Прослуховуючи текст, вміти оцінити правдивість інформації
6. Здійснювати необхідні інтеракції в процесі висловлення без зайвих зусиль. [25]

Говорячи про рекомендації використання аудіотекстів та вимоги до них, ми можемо виділити такі пункти:

- Час звучання повинен бути не більше 3-4 хвилин.
- Зазвичай аудіотекст варто повторювати двічі – для загального ознайомлення спершу та для виконання подальшого завдання другий раз, однак кількість повторень тексту може варіюватися залежно від типу завдання, яке дає вчитель та потреб учнів.

- Сприймання мовлення на слух починається з виділення смислових орієнтирів. Для цього використовуються не тільки фактори, що складають інформацію тексту, але й вставні слова, повтори, риторичні запитання тощо.
- При комбінованому звуко-зоровому пред'явленні мовленнєвих повідомлень можливе використання формальних підказок: підкреслювань, особливого шрифту, кольору, схем, малюнків, заголовків тощо.
- Наявність експозиції.
- Простота викладу й логічність побудови.
- Обмежена кількість сюжетних ліній і персонажів.
- Чітке формулювання головної думки на початку/в кінці тексту.
- Аудіотекст повинен представляти різні форми мовлення – монолог, діалог, діалог – монолог (з мінімумом діалогу) та бути укладеним не від першої особи.
- Мати надлишкові елементи інформації (вставні слова, повтори, синонімічні вирази, контактувальні слова), позамовні елементи мовлення, елементи риторичної стратегії (паузи, повтори, переформулювання, опис окремих ситуацій з інших позицій, заповнювачі мовчання). [3, с.289-290], [20].

Таким чином, аудіотексти варто підбирати ретельно, щоб задовольняли виділені вимоги, а також відповідали потребам учнів. Запис не повинен бути довгим, адже тоді увага учнів розсіюється, вони забуватимуть почутий раніше матеріал, буде важко сфокусуватись. І хоча аудіозапис повинен мати надлишкові елементи та представляти різні форми мовлення, кількість персонажів та сюжетних ліній все ж варто обмежити. Один з найкращих способів засвоїти інформацію – це супроводжувати її формальними підказками, адже при

комбінованому сприйманні двома аналізаторами шанс запам'ятовування та точнішого відтворення суттєво збільшується.

О. Бігич пропонує нам таку систему вправ для формування компетентності аудіювання, яка може бути реалізована за допомогою фонограм (аудіоматеріали) та відеофонограми (сприйняття інформації візуальним та слуховим каналами). Вона складається з двох підсистем:

I) вправи для формування мовленнєвих навичок аудіювання(A1)

II) вправи для розвитку мовленнєвих умінь аудіювання (A2).

Обидві підсистеми містять свої групи вправ. **До I підсистеми входять 3 групи вправ:**

I група (A1a) – вправи для формування слухових навичок аудіювання (фонематичного та інтонаційного слуху),

II група (A1б) – вправи для формування лексичних навичок аудіювання,

III група (A1в) – вправи для формування граматичних навичок аудіювання.

II підсистему складають 2 групи вправ:

I група (A2a) – вправи, що готують учнів до аудіювання текстів (аудіювання розпоряджень, пропозицій тощо),

II група (A2б) – вправи для розвитку вмінь аудіювання[3, с.292-295].

Отже, за даними досліджень більшість інформації ми отримуємо саме на слух. Аудіювання впливає не лише на процес засвоєння інформації, але й допоможе учневі правильно ставити наголос та вимовляти слова, а також збагатити лексику. Раніше у вивченні мови користувався популярністю традиційний граматичний метод, однак з часом комунікативний витіснив його, принісши з собою безліч аспектів знань мови та важливість автентичних матеріалів. Останні ж, відповідно, повинні бути ретельно відібраними та відповідати низці вимог, зокрема бути не довгими, ніж 3-4 хвилини, мати

сюжет, обмежену кількість героїв, представляти різні форми мовлення. Ці зміни почали робити навчальне середовище більш наповнене життєвими ситуаціями та живою мовою. Якість та ефективність аудіювання багато в чому залежить від проходження трьох його етапів: pre-listening, while-listening, post-listening, на яких учень знайомиться із ситуацією, лексиною, складати припущення, виконувати завдання, а також закріплювати матеріал. Вимоги до учнів щодо розвитку мовленнєвої компетентності аудіювання прописані у програмі для загальноосвітніх навчальних закладів, з якою кожному вчителю варто знайомитися.

1.3. Психолого-вікові особливості учнів старшої школи у вивченні іноземної мови

Учнівський вік старшої школи (15–18 років) відіграє чи не найважливішу роль у становленні особистості. М. Розенова описує цей період такими словами: “У цілому цей період у житті людини характеризується впевненістю в собі, життєрадісністю та здатністю до високої самооцінки. Підсилюється суспільна спрямованість особистості. Мають місце власні оцінки тих чи тих явищ дійсності, поглядів і думок. Дуже бурхливо відбувається ріст самосвідомості. Юнацтво самокритичне і критичне до оточення. Провідна діяльність – навчально-професійна” [27].

Цей період характеризується перебудовою всіх основних анатомічних і психофізіологічних характеристик організму, визначенням спрямованості моральних уявлень та соціальних установок особистості, формуванням основ свідомої поведінки. Навчальний та соціально-культурний аспекти життя також зазнають змін: учні старшої школи активно включаються у доросле життя, ідентифікують себе як особистостей та працюють над ідентичністю, поглиблюється зміст навчання. Цьому періоду характерна закладка основ соціальної поведінки особистості в подальшому, включаючи здатність до емпатії

чи конфліктності, упереджене позитивне чи негативне ставлення до іншого, соціальна ізоляція. Старшокласники також зіштовхуються із безліччю труднощів, адже тепер навчальна діяльність ставить більш високі вимоги до самостійності та розумової активності. Саме тому дуже часто труднощі у процесі навчання пов'язані з труднощами пристосування до нових умов, а не з відмовою та небажанням вчитися [14, с.210-212].

Навчальний процес також характеризується встановленням міжпредметних зв'язків та систематизацією знань, упевненим користуванням різноманітними розумовими операціями, міркування стає більш логічним, запам'ятовування осмисленішим. Пізнавальна діяльність старшокласників тяжіє до нового та цікавого: дослідів, експериментів, оригінальності. Вони із захопленням аналізують, вступають в дискусії та суперечки, доказують, стають на захист позицій, і нудьгують, якщо відсутні інтелектуальні завдання. Найчастіші та найулюбленіші теми суперечок та бесід старшокласників зазвичай стосуються моральних проблем, етики, їх принципової сутності [15].

Щодо пізнавальної сфери варто зазначити, що розвивається й зростає обсяг концентрації та уваги. Увага, у свою чергу, стає вибірковою. Цей процес визначається цілями та вподобаннями молодих людей. Окрім того, зростає роль післядовільної уваги у випадках, коли в процесі навчання виникає інтерес та зникає потреба у вольових зусиллях. Пам'ять зростає та зміцнюється. Як і увага, пам'ять окреслюється спеціалізацією та довільністю, що також пояснюється особистісними інтересами. Засоби запам'ятовування покращуються за рахунок використання свідомих прийомів, а також встановлення логічних зв'язків між матеріалом. Мислення опосередковує усі інші пізнавальні процеси, тому оскільки воно стає логічнішим та системнішим, відбувається вплив на логічне запам'ятовування. Вчителю варто виокремлювати найсуттєвіше в матеріалі, структурувати його, надавати значення осмисленню, критичній оцінці змісту. Від організації цього процесу залежить мимовільна пам'ять, адже часто ми запам'ятовуємо те, що пов'язане з інтересами, уподобаннями чи нашою

особистістю, словом усе те, що має емоційний відгук, тому узагальнюючи матеріал варто подавати приклади з життя, торкатися сфери інтересів [13].

Таким чином, можна сказати, що характерними особливостями юнацького віку є:

- Формування самосвідомості (уявлення про себе самого, оцінювання своєї зовнішності, розумових, моральних, вольових якостей);
- Зростання концентрації уваги, обсягу пам'яті, логізації навчального матеріалу;
- Сформованість абстрактно – логічного мислення;
- Поява вміння самостійно розбиратись у складних питаннях;
- Формування власного світогляду як цілісної системи поглядів, знань і переконань;
- Прагнення до самоствердження своєї незалежності, оригінальності;
- Прагнення набути професію – основний мотив пізнавальної діяльності;
- Істотна перебудова емоційної сфери [14].

Навчальна програма з іноземних мов передбачає, що старшокласники повинні узагальнити, систематизувати свій мовний та комунікативний досвід, набуті на попередніх етапах вивчення мови. Важливо, щоб методи і види навчальної діяльності були як найближчі до реальних умов спілкування. Форми роботи повинні бути різноманітні – творчі, проєктні, групові, парні.

Вчителі часто зауважують, що аудіювання учням дається значно важче, аніж, до прикладу, сприйняття написаного тексту. На це впливають безліч факторів, з якими варто бути ознайомленими, адже їх усунення (повне чи часткове), а також пристосування до них може значно полегшити учням цей процес.

Сучасні мовознавці (С. Гапанова, С. Ніколаєва) виокремлюють такі види труднощів під час проведення аудіювання:

1. Суб'єктивні (пов'язані із індивідуально-віковими особливостями учнів: рівень розвитку слухової диференційованої чутливості, слухової пам'яті, концентрації уваги);
2. Мовні або об'єктивні
 - фонетичні (розбіжність між графічною і акустичною формами слова, наявність в іноземній мові таких фонем, яких немає в рідній мові, незнайомі варіанти вимови слів в розмовній мові)
 - лексичні (незнайома лексика, фразеологічні звороти, полісемія, омофони)
 - граматичні (незнайомі граматичні явища, велика кількість підрядних речень, вступних слів тощо);
3. Труднощі, зумовлені умовами сприймання (темп повідомлення, об'єм тексту, тривалість звучання, джерело аудіотексту, наявність невідомих слів) [22, с.123-128].

Подолання суб'єктивних труднощів доволі складне, тому що на цей процес важче впливати. Все залежатиме від особистих механізмів учня та його вміння користуватися своїми природними можливостями, уміти прогнозувати тощо. Мовні та об'єктивні труднощі можна полегшити шляхом попередньої роботи – установки на загальне розуміння тексту, поступовим введенням потрібного лексичного чи граматичного матеріалу, а також слідуванням етапів аудіювання – дотекстового, текстового та післятекстового. Візуальні опори у вигляді картинок, заголовків, окремих слів чи схем сприяють покращенню розумінню матеріалу. Щодо умов сприймання, варто обирати тексти експресивно забарвлені, ритмічні та мелодичні, щоб було зрозуміле ставлення автора до того, про що він говорить. Також слід поступово збільшувати тривалість аудіо від мінімальної до оптимальної тривалості відповідно до рівня та потреб. На початкових етапах можна сповільнювати швидкість запису [17].

Отже, старший шкільний вік є чи не найважливішим періодом у житті людини. Він характеризується становленням особистості, зміцненням та ростом не лише фізичним, а й психоемоційним. Учні формують світогляд, поступово беруть на себе дедалі більше обов'язків, проявляють самостійність у діях та вирішенню конфліктів. Таким чином, вчителю варто брати до уваги такі нюанси та намагатися організувати контекст навчання якомога ближче до реального життя, адже це допоможе не лише практикувати та запам'ятовувати матеріал, але й викличе неабиякий інтерес у старшокласників, які хочуть зануритися в доросле життя якнайшвидше.

Висновки до розділу 1

Отже, ознайомившись з частиною теоретичного матеріалу на цьому етапі, ми можемо зробити певні висновки.

1. Підсумовуючи, зазначимо, що аудіювання є реактивним та рецептивним видом мовленнєвої діяльності. Перебіг процесу аудіювання внутрішній та не виражений із задіянням безлічі процесів, таких як: слух, увага, розпізнавання, осмислення, пам'ять, що робить його більш комплексним та складнішим відносно інших мовних компетентностей. На процес розвитку цієї компетентності впливають безліч факторів, які вчителю варто враховувати під час підборі матеріалу та безпосередньо у ході роботи. Варто згадати, що існує 3 типи аудіювання, а це означає, що ми можемо з легкістю варіювати матеріал та завдання з огляду на наші специфічні потреби з метою покращення сприймання на слух.
2. Комунікативний підхід закріпив важливість ролі аудіювання та використання автентичних матеріалів. Безумовно, такі тексти мають безліч переваг над навмисно змодельованими аудіо. Робота над аудіюванням передбачає три етапи, кожен з яких сприяє полегшенню та гармонійності процесу.

3. Варто зазначити, що під час навчання аудіювання велика увага надається специфіці психологічного розвитку учнів старшої школи. У цей час відбувається становлення особистості, активується аналіз та логічне мислення, навчання стає дедалі осмисленішим, а пам'ять довільнішою. Вчитель повинен також пам'ятати, що при можливості варто усувати або послаблювати суб'єктивні, мовні або об'єктивні труднощі, а також труднощі зумовлені потребами сприймання, задля продуктивного та комфортного перебігу процесу.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

2.0. Вступні зауваження

Розділ присвячено дослідженню аспектів впливу онлайн-технологій на вивчення іноземної мови, типології онлайн-технологій, а також теоретичній реалізації підсистеми вправ для покращення навичок аудіювання на основі платформи “BBC Learning English”.

Окрім того, розглядаються дидактичні задачі, які онлайн-технології допомагають вирішувати, їхній вплив на процес навчання та особистість учня, а також безпосередня роль для вчителя.

2.1 Сутність та роль сучасних онлайн-технологій у вивченні іноземної мови

Живучи в XXI столітті важко заперечувати, що інтернет-технології стали невід’ємною частиною нашого життя. Інтернет-технології — це технології створення і підтримки різних інформаційних ресурсів в комп’ютерній мережі Інтернет: веб-сайтів, блогів, форумів, чатів, електронних бібліотек та енциклопедій[7].

Онлайн-технології — мережеві та електронні технології, які включають в себе, веб-сайти, блоги, форуми в комп’ютерній мережі Інтернет (та не обмежуються лише ними), а також електронну комерцію та віртуальні покупки. Таким чином, на підставі однакових складових, а саме наявності технологій, які включають в себе веб-сайти, блоги, форуми в мережі Інтернет, ми можемо ототожнювати поняття інтернет-технології та онлайн-технології[6].

Безумовно, торкнулися вони й навчання. М. Гладун та М. Сабліна вважають, що онлайн-технології можуть допомогти у підвищенні якості освіти, покращити залученість учнів, їхню мотивацію, а також допомогти у формуванні необхідних компетентностей. Авторки також наголошують, що окрім освітнього та розвивального потенціалу, онлайн-технології також оптимізують час навчання та його результативність [7, с.33-43].

За словами Н. Вакуленко, онлайн-технології мають неабияку роль у підготовці учнів до життя в сучасному інформаційному суспільстві. Вони сприяють інтенсифікації та підвищенню якості процесу засвоєння інформації, розвивають творчий потенціал, формують інформаційну культуру. Крім того, учні мають доступ до широкої бази знань, що дає значний поштовх самостійності, практиці аналізу, синтезу та фільтрації з ознайомленою інформацією. Вчителю ж дані технології дають можливість урізноманітнити навчальний матеріал, зробити його яскравішим, цікавішим та більш емоційно-навантаженим, що сприяє кращому засвоєнню інформації. Більше того, це чудова можливість йти в ногу з новітніми технологіями, а також проєктувати з учнями спільне навчальне середовище. З педагогічного погляду – це ще один ключ для підтримання розвитку особистості учня. Онлайн-технології – це універсальний інструмент, який може використовуватися на всіх етапах навчального процесу: під час пояснення матеріалу, практики, закріплення, повторення. Для учня ж онлайн-технології виконують різні ролі – вчителя, гравального середовища, інструменту для роботи тощо. Використання різноманітних відеоматеріалів, інтерактивних платформ, новин, платформ для перегляду фільмів та серіалів значно розвиває інтерес до вивчення англійської мови і найголовніше – забезпечує на уроках середовище, максимально наближене до природного [6].

Е. Николайко пропонує нам приклади дидактичних задач, які онлайн-технології можуть допомогти нам вирішити на уроках англійської мови:

- формувати навички і вміння читання, використовуючи безпосередньо матеріали інтернет-мережі різного рівня складності;
- вдосконалювати уміння аудіювання на основі автентичних аудіо та відео матеріалів;
- удосконалювати вміння письма, поповнювати свій вокабуляр (як активний, так і пасивний) лексикою сучасної іноземної мови, яка відображає певний етап розвитку культури народу, соціальний і політичний устрій суспільства;
- збагачувати школярів культурологічними знаннями, які включають в себе мовленнєвий етикет, особливості поведінки різних народів в умовах спілкування, особливостей культури та традицій країни, мова якої вивчається;
- вдосконалювати знання з граматики за допомогою перегляду відео, мультимедіа, фільмів, виконання тестів в онлайн-режимі;
- сформувати стійку мотивацію пізнавальної діяльності учнів на уроках;
- формувати навички глобального мислення;
- прививати потребу у використанні англійської мови з метою справжнього спілкування [21].

Отже, як ми могли помітити, навчальний процес сьогодення просякнутий онлайн-технологіями і відіграє чи не основну роль у роботі з матеріалом. Однак варто зауважити, що які б новітні платформи не використовували учні, роль вчителя завжди буде незамінною. Почнемо з того, що завжди цінувався і цінуватиметься контакт “людина-людина”. Вчитель, як ніхто, може відчутти учнів, їхні потреби, зацікавити, сконцентрувати увагу на важливих моментах, допомогти скерувати діяльність у потрібне русло, підказати, зупинитися довше на тій чи тій темі задля кращого засвоєння і, звісно ж, похвалити, відзначити успіхи, тим самим мотивуючи до подальшої роботи. Якими б не були новітні технології, вони не здатні взяти на себе незамінний аспект – особистісних стосунків вчитель-учень.

Ні для кого не секрет, що успіх у вивченні будь-якої мови залежить від того, як часто її практикують. Онлайн-технології, безумовно, будуть помічними у заповненні комунікаційних прогалів, засвоєнні лексики та граматики в контексті, надбання гарної вимови та впевненості в собі. Імплементация онлайн-технологій на уроках сприяє розвитку усіх чотирьох мовних компетентностей – читання, письма, мовлення і аудіювання. Варто відмітити один з найважливіших аспектів – практичне значення онлайн-технологій у вивченні іноземної мови, оскільки вони є дієвим інструментом для візуалізації навчального матеріалу, активує пошукову діяльність учнів та сприяє зацікавленості до вивчення предмету.

2.2 Типологія сучасних онлайн-технологій

Спираючись на те, що онлайн-технології є комплексним феноменом, їх можна класифікувати декількома способами.

Класично онлайн-технології поділяють на:

1. **Виробничі** (спрямовані на оптимізацію процесів у сфері матеріального виробництва товарів і послуг та їх суспільного розподілу).
2. **Інформаційні** (призначені для раціональної організації процесів, що протікають в інформаційній сфері суспільства, включаючи науку, культуру, освіту, засоби масової інформації та інформаційні комунікації).
3. **Соціальні** (орієнтовані на раціональну організацію соціальних процесів) [29].

Найважливіша риса онлайн-технологій полягає в спрямованості на оптимізацію інформаційних процесів, іншими словами – процесів, наслідком яких є отримання інформації. Зазвичай одним із загальних критеріїв ефективності онлайн-технологій вважають економію соціального часу, який нам необхідний на втілення інформаційного процесу, організованого відповідно до вимог та рекомендацій цієї технології. Саме тому онлайн-технології відіграють

важливу роль у нашому житті, зокрема і у навчанні – вони оптимізують процеси та економлять багато часу. Зокрема, на різних платформах вчитель може знайти різноманітні розробки матеріалів, тести, відео тощо, що значно скорочує час і спрощує підготовку до уроків.

Онлайн-інформаційні технології діляться на такі класи:

1. *Предметні та прикладні технології.*
Предметні технології являють собою типові пакети програм, призначені для вирішення конкретних завдань. Прикладами є автоматизовані робочі місця працівників організації, тобто це персональний комп'ютер, який оснащений професійно орієнтованими програмами і розміщений безпосередньо на робочому місці. Його призначення – автоматизація рутинних робіт працівника підприємства. *Прикладні* мають загальний, універсальний характер. Вони застосовні практично у всіх сферах економічної та управлінської діяльності. Наприклад, текстові, табличні процесори, електронна пошта, інтернет.
2. *Функціональні інформаційні технології.* Виділяють такі види інформаційних технологій за функціями застосування:
 - розрахунки,
 - зберігання даних,
 - документообіг,
 - комунікації,
 - організація колективної роботи,
 - допомога у прийнятті рішень.
3. За типом оброблюваних даних:
 - текстові,
 - табличні,
 - графічні дані,
 - мультимедійні,
 - геоінформаційні та управлінські технології [29], [11].

Навчальні онлайн-технології ми уналежнюємо до професійних, оскільки це галузь освіти, науки та комунікації. Традиційно науковці ділять онлайн-навчальні програми на:

1. *електронний посібник* – навчальний посібник у віртуальному вигляді. Від паперових посібників зазвичай відрізняється особливим стилем текстового матеріалу, який адаптований до легшого сприймання.
2. *комп'ютерний підручник* — програмно-методичний комплекс, що забезпечує можливість самостійно засвоїти навчальний курс або його розділ. Поєднує в собі особливості підручника, довідника, задачника та лабораторного практикуму;
3. *програми контролю* — програмні засоби, призначені для перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок;
4. *тренажери* — засоби формування та закріплення навичок, перевірки досягнутих результатів;
5. *гральні програми* — забезпечують додаткові до навчальних програм дидактичні можливості. Найефективнішими є ділові ігри, орієнтовані на розв'язання складних однотипних задач групами учнів. Існують розважальні ігрові програми, які впливають на формування світогляду школярів, конкуруючи з такими соціальними інститутами, як сім'я, школа, етнос;
6. *предметно-орієнтовані середовища* — програми, які моделюють мікро- та макросвіти, об'єкти певного середовища, їхні властивості, співвідношення між об'єктами, операції з ними. Навчальне моделювання сприяє унаочненню навчання, а вивчення процесів у їхній динаміці — більш глибокому та свідомому засвоєнню навчального матеріалу [29].

Г. Омеляненко в свою чергу ділить онлайн-технології на три основні групи:

1. технології, присвячені вивченню тих або тих розділів системи мови (головне завдання таких програм – введення й активізація мовних форм і структур); такі технології забезпечують практику фонологічних, морфологічних, лексичних та синтаксичних одиниць.
2. технології, спрямовані на навчання видам мовної діяльності. Вони мають низку розроблених специфічних вправ або ж містять окремі розділи для розвитку говоріння, письма, читання та слухання.
3. контролювальні технології, що забезпечують контроль за рівнем сформованості мовних і мовленнєвих навичок. Себто різноманітні тренажери та інтерактивні платформи, які дозволяють закріплювати освоєну навичку [23].

Таким чином, розмаїття онлайн-технологій безумовно робить навчання цікавішим та ефективнішим. В еру, коли навколо все захоплює і викликає емоції, одна з найважливіших сфер життя людини – навчання також не відстає. Розглянемо деякі найпопулярніші безкоштовні онлайн-платформи, які підготувала команда Career Hub за даними Міністерства молоді та спорту для вивчення іноземних мов, зокрема й англійської мови [19]:

1. Linguo Hut. Платформа, яка допоможе розширити словниковий запас, покращити орфографію та вимов. Ідеальний ресурс для новачків, які навчаються на рівнях A1 і A2, щоб отримати більшу впевненість у сприйнятті на слух і вимові. Усі записи зроблено носієм мови, що забезпечує природне розуміння вимови. Функціонал платформи доволі простий та зрозумілий - обираємо мову, якою спілкуємося та мову, яку хочемо вивчити (платформа налічує уроки з 50 мов). Перед нами відкривається 125 безкоштовних уроків, кожен з яких містить словникові картки, гру на зіставлення, хрестики-нулики, гру на концентрацію та на аудіювання. У правому верхньому кутку також можна знайти блог, де автори викладають цікаві статті англійською мовою на різну тематику, а

також можна знайти розділи на вивчення граматики [46], (див. Додаток А, рис. А.1.).

2. Polyglot – канал, де викладено найкращі-100 найважливіших та найпопулярніших тем для ефективного вивчення англійської мови, починаючи від найлегших: особи, сім'я тощо; до складніших, таких, як модальні дієслова, прислівники та інші [50], (див. Додаток А, рис. А.2.) .
3. Audiolang. Онлайн-платформа, присвячена самостійному вивченню іноземних мов, зокрема й англійської. Інформація на різноманітну тематику подається у вигляді аудіофайлів. [36], (див. Додаток А, рис. А.3.).
4. Drops. Інтерактивна платформа з різноманітною кількістю актуальних тем: починаючи від побутових, закінчуючи професійною лексикою для віртуальних дзвінків, робочих зустрічей написання листів, представлення презентацій тощо. В застосунку можна зберігати слова, брати участь у “Challenges” та заробляти нагороди. Окрім того, додаток передбачає систематичний план для вивчення мови, тому учню щоденно у визначений час приходимуть сповіщення про те, що варто виділити трохи часу для навчання. Платформа має застосунок для Android та IOS. [37], (див. Додаток А, рис. А.4.).
5. DuoLingo. Інтерактивна платформа для вивчення іноземних мов, яка містить в собі безліч уроків, що розділені на тематичні юніти. Після тестування програма автоматично пропонує вам розпочати з юніта, який відповідає рівню ваших знань, та якщо учень бажає, він може почати з початку. Програмою також передбачені різноманітні challenges, вправи на читання, аудіювання, нагороди та сповіщення, які спонукають продовжувати щоденно займатися. Платформа має застосунок для Android та IOS. [38], (див. Додаток А, рис. А.5.).

І. Калиновська та Н. Шеремета представили добірку з актуальних онлайн-ресурсів для вивчення англійської мови, зокрема [12]:

1. Lingva.Skills – безкоштовний проєкт із вивчення англійської мови від Асоціації інноваційної та цифрової освіти, який розпочав своє існування в 2016 році. Засновником є Віталій Зубков – психолінгвіст та поліглот. Автор проєкту прихильник комунікативного методу вивчення англійської мови, тому безліч лексичних та граматичних одиниць опрацьовуються на величезному виборі прикладів та життєвих ситуацій у межах вправ на аудіювання, письмо та гейміфікація з граматичними шаблонами. Вправи супроводжуються графічними зображеннями на відповідну тематику. Курс від А1 до В1 складається з 300 уроків, кожен з яких має 3 рівні складності та відмічається в прогресі жовтим кольором: якщо урок на стадії опрацювання, зеленим кольором – урок пройдений. У кінці курсу можна отримати сертифікат [47], (див. Додаток А, рис. А.6.).
2. Англійська мова в ED Words. Застосунок для Android та IOS, який розрахований на тренування слів з певної тематики і розрахований на те, що за 10 хв навчання щодня, людина може збагатити свій словниковий запас до 300 слів на місяць. Спершу учень ознайомлюється з лексичним набором, вимовою слова та його написанням, а потім тренує його за допомогою гейміфікації (знайти слово в наборі літер, підібрати відповідний переклад, написати після прослуховування), (див. Додаток А, рис. А.7.).
3. LingQ. Платформа, яка надає величезну кількість онлайн-матеріалів за темами, які студент сам собі обирає. Платформа дозволяє читати та слухати тексти, в яких учень зберігає незнайомі слова та одразу може бачити переклад. У нових завданнях ці слова виділятимуться певним кольором, що дозволяє їх частіше зустрічати в контексті та запам'ятовувати. LingQ також містить в собі різні рубрики, такі як: “Стрічка новин”, “Подкасти”, “Книжки”, “Netflix”, а також за окрему плату можна замовити спілкування з викладачами та перевірку письмових завдань [45], (див. Додаток А, рис. А.8.).

Отже, ознайомившись з популярними онлайн-технологіями, які українці використовують для вивчення англійської мови ми можемо дійти висновку, що в них, безумовно, є безліч плюсів, оскільки:

1. Майже всі вони безкоштовні.
2. Підходять для вивчення бази.
3. Уроки короткі та інтерактивні.
4. Усі уроки та матеріали подаються носіями мови.
5. Уроки мають інтерактивні вправи для закріплення матеріалу.
6. Майже всюди матеріал поділений по темах та складності.
7. Багато платформ мають телефонні додатки, які дозволяють
 - вчитися будь-де;
 - отримувати сповіщення, щоб не пропускати уроки;
 - зберігати незнайомі слова;
 - отримувати додаткову мотивацію через нагороди;
8. Можуть використовуватися як і незалежно учнями для самостійного опрацювання, так і вчителями, щоб урізноманітнити програму.

Окремо варто виділити онлайн-платформу “BBC Learning English”, яка зокрема увійшла в добірку ресурсів інформаційної платформи “Гурт” та представлена у вигляді застосунку для операційних систем IOS та Android. BBC Learning English використовуватиметься нами для реалізації нашого пробного навчання. Ця платформа є відділом “BBC World Service” та присвячена вивченню англійської мови [26], [34].

За розглянутими нами класифікаціями ми можемо дійти висновку, що платформа є інформаційною технологією та вміщає в себе програми контролю, тренажери, гральні програми та, безумовно, є предметно-орієнтованим середовищем. За Омелянком ж, платформа вміщає в собі всі три групи – вона спрямована на вивчення окремих розділів системи мови, спрямована на навчання видам мовної діяльності та містить в собі контролювальні технології у вигляді

вікторин, тестів тощо. Саме ці критерії роблять “BBC Learning English” ідеальним інструментом для реалізації ідей та покриття потреб учнів.

2.3 Шляхи використання сучасних онлайн-технологій у розвитку компетентності аудіювання на прикладі платформи “BBC Learning English”

“BBC Learning English” як частина “BBC World Service”, надає матеріали та курси для вивчення англійської мови глобальній аудиторії з 1943 року, пропонуючи безкоштовні аудіо, відео та текстові матеріали для учнів у всьому світі. Платформа “BBC Learning English” є частиною платформи bbc.co.uk. За допомогою американської аналітичної платформи “SimilarWeb” ми можемо переглянути статистику платформи запропоновану нам за період липень-вересень 2021 року. Отже, більшість користувачів (а саме 61,8%) відвідує платформу з мобільного телефону; щоденно платформу відвідують від 20 до 33 мільйонів людей, більшість з яких є представники чоловічої статі (53.93%). Середній вік відвідувачів – 25-34 роки – 27.44%, однак молодь 18-24 роки також активно користуються платформою (17.53%), [57], (див. Додаток Б, рис. Б.1.), (див. Додаток Б, рис. Б.2.), (див. Додаток Б, рис. Б.3.), (див. Додаток Б, рис. Б.4.).

Багато інформації представлено у вигляді повноцінних курсів, але кожен компонент курсу є сепарованим і його можна вивчати окремо (див. Додаток В, рис. В.1.). Саме тому учень може вибрати найкращий та найзручніший для себе спосіб навчання, пройшовши повний курс або користуючись окремими рубриками чи матеріалами, які найбільш необхідні, щоб задовольнити потреби [34].

Меню платформи доволі просте та зручне (див. Додаток В, рис. В.2.). Вгорі ми можемо бачити розділи “Home”, “News”, “Sport”, “Reel”, “Worklife”, “Travel”, “Future”, “More”. Кожен з цих розділів, от-як розділ “Sport” містить статтю або відео на відповідну тематику (див. Додаток В, рис. В.3.). Розділ “More” включає в себе можливість подивитися погоду в різних куточках світу, подивитися телевізор, а також слухати музику чи подкасти (див. Додаток В, рис. В.4.). Кожен з розділів містить інформацію для учнів з різним рівнем підготовки,

а відтак вчитель завжди знайде щось цікаве та корисне, щоб урізноманітнити навчальний процес.

Оскільки в старших класах ми розвиваємо аудіювання, за О. Бігич нам варто слідувати II підсистемі вправ, а саме вправам першої групи, що готують учнів до аудіювання текстів, та другої групи – для розвитку вмінь аудіювання, оскільки I підсистема розрахована на формування слухових, лексичних та граматичних навичок аудіювання, відповідно, вона імплементується в молодшій та середній школах, а тому в старших наше завдання ці навички розвивати та підтримувати.

Вправи другої підсистеми є рецептивними умовно-комунікативними і комунікативними залежно від поставленого перед учнями завдання. Метою комунікативних вправ є одержання інформації. Вони є запорукою практики, яка базується на комплексному подоланні аудитивних труднощів, в той час як умовно-комунікативні вправи мають на меті підготовку учнів до аудіювання текстів, включають вправи в аудіюванні повідомлень, запитань, розпоряджень на понадфразовому рівні. Умовно-комунікативні та комунікативні вправи безперечно поєднуються в трьох етапах аудіювання. До другої підсистеми вправ Бігич уналежнює такі приклади вправ, як:

1. Вправи для передбачення змісту тексту.
2. Вправи для визначення логічної послідовності подій.
3. Вправи для розуміння тексту без домислювань.
4. Вправи для розуміння основної думки/точного розуміння тексту. [З с. 294]

Отож, пропонуємо розглянути розробки можливих вправ для другої підсистеми на основі платформи “BBC Learning English” взявши за основу розділ “Reel” та тему “History/Archeology”, яка є прямо чи опосередковано майже в кожному підручнику. Наші приклади будуть базуватися на відео з платформи, яке називається “The 5,000-year-old human bone found in the River Thames” [58]. Воно сучасне, містить нещодавню інформацію, яка датується 19 лютого 2022

року, а також, незважаючи на свою тривалість (1,5 хвилини), є доволі змістовним.

1. Вправи для передбачення змісту тексту.

Вчитель може дати учням переглянути перші 9 секунд відео, де чоловік тримає кістку в руці, робить припущення щодо дати та ставить запитання про те, що могло статися.

Отже, з цього ми можемо поставити такі запитання:

- How old do you think this bone is? Why?
- How do you think this bone was found?
- What will the man do with the bone?

2. Вправи для визначення логічної послідовності подій

Watch the video till the end and:

- Describe Simon's actions in chronological order
- Summarize the story in 3 sentences
- Put the pictures from the story in chronological order and recall the context they appeared in (див. Додаток Г, рис. Г.1.).

3. Вправи для розуміння тексту без домислювань.

Для такого типу вправи ми можемо дати учням прочитати скрипт тексту, додавши туди речення, яких насправді там ніколи не було, і попросити їх підкреслити, тим самим перевірити уважність та розуміння.

4. Вправи для розуміння основної думки / точного розуміння тексту.

Без попереднього візуального супроводу, ми можемо дати учням послухати 2 відео, які частково схожі за змістом. До прикладу “The 5,000-year-old human bone found in the River Thames” та “Newly-found ancient human rewrites story of evolution” [58], [49]. Відео є доволі схожі за тематикою та змістом – знахідки останків людини, Однак, звісно, мають безліч відмінностей, хоча б почати з того, що в першому відео була знайдена лише кістка, а в другому – рештки людини, зокрема череп та інші кістки. Перед переглядом учням можна

запропонувати одне зображення з відео “The 5,000-year-old human bone found in the River Thames” або ж серію (див. Додаток Г, рис. Г.1.), і після прослуховування попросити визначити аудіо (1 чи 2), зміст якого відображають зображення.

Безперечно, для підтримання I підсистеми вправ, а саме – слухових, лексичних та граматичних навичок платформа “BBC Learning English” надає готові матеріали, здебільшого відеофонограми у вигляді пояснень носіями мови або фонограми у вигляді подкастів. Додатково вчителю потрібно лише за бажанням створити на основі обраного матеріалу ігри, вправи чи творчі завдання для перевірки розуміння та закріплення знань.

Отже, платформа “BBC Learning English” надає нам неймовірно багато можливостей для розвитку та підтримки компетентності аудіювання для учнів, включаючи фонограми та відеофонограми (для учнів з різним ступенем володіння мови), які відповідають вимогам до матеріалів: постійно оновлюються, містять цікаву інформацію, тривають в середньому не більше 6 хвилин (довші можуть бути лише окремі історії, подкасти тощо. Однак платформа пропонує настільки широкий вибір, що відсоток не знайти щось потрібне та корисне суттєво знижується та покриває обидві підсистеми у формуванні чи розвитку компетентності аудіювання, адже можуть як забезпечити та підтримувати словниковий запас, граматику, поставити правильну вимову, так і вдосконалити країнознавчі та лінгвознавчі знання, зокрема фоніві.

Висновки до розділу 2

Підсумовуючи вищепрацьований матеріал, ми можемо дійти таких висновків:

1. Онлайн-технології відіграють величезну роль у вивченні іноземної мови. Почнемо з того, що вони допомагають підвищити якість освіти, сприяють залученості та інтересу учнів, мотивують їх, а також систематизують та оптимізують навчальний матеріал, роблячи його більш дієвим для

сприймання. На уроках англійської мови інформаційні технології можуть не лише забезпечити формування та розвиток навичок читання, аудіювання, письма та говоріння, розширити словниковий запас, підвищити граматичну компетентність, тощо, але й суттєво вплинути на розвиток особистості: сформувати навички глобального мислення, інформаційну культуру, розвинути аналітичне та критичне мислення.

2. Класифікація онлайн-технологій є доволі різноманітною, проте якщо йдеться саме про навчальні онлайн-технології – чудовим прикладом є класифікація за Галиною Омелянченко – технології, присвячені окремим розділам мови, навчанням видів мовленнєвої діяльності та контролю сформованих навичок. Добірки з популярними онлайн-платформами розглядалися, зокрема, командою “Career Hub” за даними Міністерства молоді та спорту, інформаційним порталом “Гурт”, а також І. Калиновською та Н. Шереметою. Платформ для вивчення англійської мови є різноманітна кількість, більшість яких також існує у вигляді застосунків для телефону, підходять для учнів різного рівня, дозволяють тренувати різноманітні навички, вивчати матеріал у межах розробленого курсу або ж окремими темами. Крім того, деякі платформи, зокрема “BBC Learning English, містять в собі незалежні матеріали на величезну кількість тем (подкасти, інтерв’ю, музику, пояснення граматики), які можуть бути використані вчителем на уроці як супровідний автентичний матеріал до підручника.
3. Платформа “BBC Learning English” є неймовірно легкою в користування, та наповнена різноманітними матеріалами на будь-яку тему, які стануть у пригоді під час уроків англійської мови не лише для учнів з різним рівнем підготовки, але й для вчителів, адже зможуть допомогти зацікавити та скоротити час у підготовці до занять.

РОЗДІЛ 3

АПРОБАЦІЯ МЕТОДИКИ РОЗВИТКУ КОМПЕТЕНТНОСТІ АУДІЮВАННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ ЗА ДОПОМОГОЮ ПЛАТФОРМИ “BBC LEARNING ENGLISH”

3.0 Вступні зауваження

Розділ присвячено дослідженню ефективності розвитку компетентності аудіювання учнів старшої школи за допомогою онлайн-платформи “BBC Learning English”. Проведено пробне навчання. Описано результати використання онлайн-платформи “BBC Learning English” у покращенні та розвитку компетентності аудіювання учнів 11 класу.

3.1 Констатувальний та підготовчий етапи пробного навчання

Пробне навчання входить в один із основних методів досліджень, які мають на меті одержання наукових даних, зокрема про закономірності навчання іноземних мов, про дієвість навчальних матеріалів, які використовують під час навчання, способів і форм навчально-виховного процесу. Завдяки пробному навчанню, підтверджується або спростовується висунута гіпотеза, спрямована на удосконалення окремих аспектів процесу навчання іноземної мови. Як зазначалося вище, пробне навчання починається з формування робочої гіпотези, яка згодом перевірятиметься на одній із навчальних груп (тобто в експериментальній групі, де в ході навчання вноситимуться зміни, у подальшому – група А), та порівнюватиметься з іншою групою (тією, де все залишається незмінним – контрольній, у подальшому – група В)[31].

Пробне навчання відбулося на базі ліцею №7 у місті Чернівці під керівництвом вчителя англійської мови Глушку Лариси Петрівни та керівника практики від університету Шиби Альони Василівни.

Для підтвердження нашої гіпотези, а саме використання сучасних онлайн-технологій, які містять автентичний матеріал, значно підвищують якість

компетентності аудіювання, а також цікавість та залученість, ми обрали два 11 класи. У пробному навчанні взяли участь 9 учнів 11-А класу, які працюють за підручником Virginia Evans – Jenny Dooley – On Screen B2. Загальна тривалість пробного навчання складала 2 тижні, всього провелося 10 уроків. 3 уроки з 11-Б класом (з метою контролю успішності учнів до та після експерименту) та 7 уроків з 11-А класом, 2 з яких були з метою контролю успішності учнів до та після експерименту, 5 уроків були присвячені експерименту. Навчання здійснювалося в змішаному форматі.

Експериментальна група (група А) налічувала 9 учнів 11-А класу. Контрольна група налічувала 9 учнів 11-Б класу.

Пробне навчання проводилося в 3 етапи:

I – Констатувальний та підготовчий

II – Пробне навчання

III – Контрольна діагностика

У ході першого етапу ми відібрали відео, яке відповідає вимогам (див. Розділ 1.2, с.22-23) та дали його двічі переглянути групі А (експериментальній) та групі В (контрольній). Після перегляду учням обох груп було запропоновано виконати завдання до відео. Згодом ми підраховували бали та порівняли відсоток успішності групи А та групи В.

Після завершення тестування групі А запропонували скласти перелік речей, які у них викликають труднощі під час аудіювання та можливі шляхи їх подолання, що дало нам змогу зрозуміти, як саме краще працювати з конкретною групою.

Під час другого етапу ми:

- проаналізували та опрацювали зібрану з першого етапу інформацію;
- підібрали матеріал згідно з шкільною програмою на два тижні періоду пробного навчання за підручником “On Screen B2” (Module 6, сторінки 85-95);
- адаптували матеріал під потреби учнів групи А;

- після кожного уроку вносили дані у щоденник спостережень, що дало нам змогу коригувати навчання та завдання.

III – Контрольна діагностика

Через 2 тижні пробного навчання ми дали групі А та групі В подивитися відео двічі, після чого учні виконували завдання такого ж типу, як при першому тестуванні. Результати були переведені у відсотки. Після чого ми порівняли:

- успішність групи А у порівнянні з групою В після другого тестування;
- кінцеві результати учнів групи А щодо їх початкових результатів (під час першого тестування)

Окрім того, ми отримали відгук від учнів групи А щодо пробного навчання та рівня задоволеності використання матеріалів платформи “BBC Learning English”, що дало нам змогу зробити більш якісні висновки.

I – Констатувальний та підготовчий етап

Для початкового тестування обох груп нами був обраний короткий сюжет новин Роса Аткінса “Ros Atkins On... how inflation, Ukraine and drought are linked” тривалістю в 3 хвилини 58 секунд. За цей час журналіст встиг розкрити найактуальніші теми сьогодення: кого банк Великої Британії звинувачує в інфляції, як напад росії на Україну глобально впливає на людство та зміну клімату, чим країна-терорист шантажує Європу та яка роль Китаю у війні росії проти України.

Перед початком тестування ми з учнями розглянули мапу слів, які потенційно можуть викликати труднощі під час прослуховування (див. Додаток Г, рис. Г.1.), а також спираючись на назву відео та його заставку (див. Додаток Г, рис. Г.2.), обговорили потенційний зміст ролику. Окрім того, усім було запропоновано записати свої відповіді та перевірити правильність своїх здогадок після перегляду ролику. Оскільки після перегляду учні повинні будуть відповісти на тестові запитання з однією правильною відповіддю, їм було відведено дві хвилини на те, щоб ознайомитися завданням [54].

Учні переглянули ролик двічі, після чого виконали завдання, яке складається із шести тестів із однією правильною відповіддю у кожному. Тестові завдання були складені нами на основі відео (див. Додаток Г, Тестові завдання для констатувального етапу).

Після перегляду учні обговорювали свої відповіді, наводили аргументи за той чи той варіант. За підсумками першого тестування в групі А маємо наступні результати (див. Таблиця 3.1):

Таблиця 3.1

Результати констатувального етапу для групи А

Кількість правильних відповідей з шести	Кількість учнів, які дали правильну відповідь
6	4
5	2
4	3
3	0
2	1
1	0
0	0

У відсотковому співвідношенні на кожне запитання маємо:

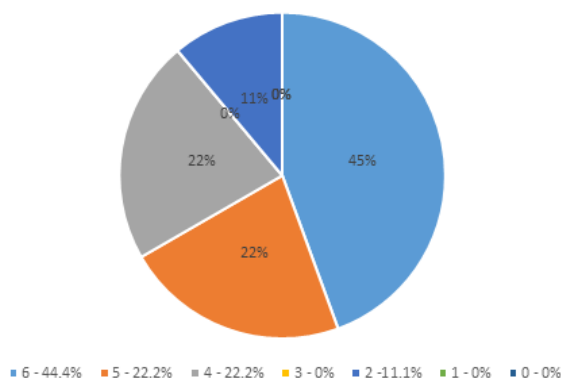

Рис. 3.1. Результати констатувального етапу групи А

Крім того, підрахувавши кількість людей, які дали правильну відповідь на кожне питання, ми вивели загальний відсоток для окремого питання, додали всі

шість результатів та поділили на кількість запитань (див. Таблиця 3.2). Таким чином, успішність групи А - 81,4%.

Таблиця 3.2

Успішність групи А

№ Запитання	% учнів, які відповіли правильно
1	88.8
2	66.6
3	77.7
4	77.7
5	100
6	77.7

За підсумками першого тестування в групі В маємо наступні результати (див. Таблиця 3.3):

Таблиця 3.3

Результати констатувальний етапу для групи А

Кількість правильних відповідей з шести	Кількість учнів, які дали правильну відповідь
6	3
5	4
4	1
3	1
2	0
1	0
0	0

У відсотковому співвідношенні маємо:

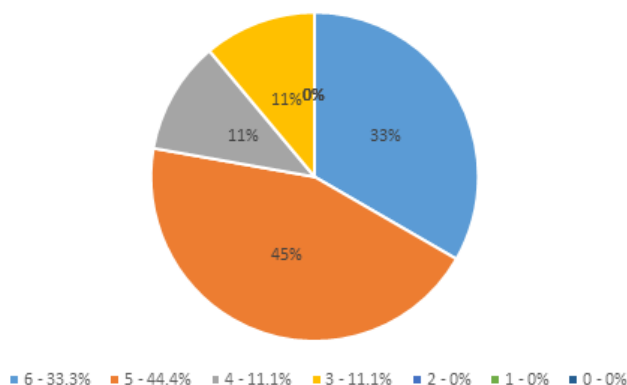

Рис. 3.2. Результати констатувального етапу групи В

Крім того, підраховували кількість людей, які дали правильну відповідь на кожне питання, ми вивели загальний відсоток для окремого питання, додали всі шість результатів та поділили на кількість запитань (див. Таблиця 3.4). Таким чином, успішність групи В - 83,2%.

Таблиця 3.4

Успішність групи В

№ Запитання	% учнів, які відповіли правильно
1	88.8
2	88.8
3	77.7
4	66.6
5	77.7
6	100

Після тестування, кожному учню експериментальної групи А було запропоновано самостійно скласти список того, що у них викликає труднощі в аудіюванні. Найпоширенішими відповіді включали в себе моменти обмеженої лексики, труднощі при розумінні мовця, який швидко говорить, складність сконцентруватися.

3.2 Пробне навчання

Беручи до уваги зібрану інформацію від учнів щодо труднощів у процесі аудіювання, а також опрацьованої нами теорії, ми можемо виокремити певні пункти, які допоможуть нам у роботі з групою А:

- опрацьовувати лексику перед переглядом відео, створювати мапи слів;
- починати роботу з відео, де мовець говорить у помірному темпі;
- опрацьовувати зміст відео до його перегляду, пропонувати учням розбити відео на блоки, опрацьовувати його частинами за потреби.

Спираючись на шкільну програму за підручником “On Screen B2” 11 класу на період пробного навчання та на потреби учнів групи А, ми підібрали матеріал та адаптували завдання так, щоб вони доповнювали основну програму. Відео з онлайн-платформи “BBC Learning English” були введені нами на різних стадіях уроку: як warm-up activity, як основна частина аудіювання, як супровідний матеріал до лексики та граматичної теми – Conditionals, як домашнє завдання.

На першому уроці учні повторювали граматичну тему “Conditionals” за допомогою подкасту “6 Minute grammar. Conditionals review. Finn and Callum look at all kinds of 'if' clauses”[32]. Ведучі подкасту подавали тему в доволі гумористичному форматі, розбирали граматичні структури та наводили багато прикладів, які ретельно розбирали. Перегляд відео отримав схвальні відгуки від учнів, оскільки тема, яка не є доволі легкою, була розібрана дуже ретельно та позитивно. Учні поділилися тим, що формат сприймання інформації у вигляді інтерв’ю та жартів трохи розслабив атмосферу та зацікавив, детальний розбір структур допоміг учням легко пригадати раніше вивчений матеріал, а доволі розмірений темп говоріння не викликав труднощів у розумінні. Однак аудіо подкасту трохи перевищувало рекомендовану тривалість запису для прослуховування аж на дві хвилини, і під кінець прослуховування концентрація на змісті почала трохи падати, але все ж таки учні дали схвальний відгук на

подкаст “6 Minute grammar”. З цього можемо дійти висновку, що аудіо можна просто не прослуховувати повністю, а вибрати ті чотири хвилини, котрі міститимуть найголовнішу інформацію за темою, щоб учням було корисно, і щоб вони не встигли втомитися та втратити фокус уваги.

Наступного заняття ми повторювали тему “Conditionals” за допомогою короткого аудіо тривалістю в одну хвилину, де дідусі ділилися своїми думками, вживаючи граматичні структури умовного способу. Спершу учням було запропоновано подивитися на заставку відео і зробити припущення, про що можуть говорити дідусі, в яких випадках вони можуть вживати умовний спосіб, щоб потім перевірити свої здогадки (див. Додаток Д, рис. Д.1.). Під час прослуховування в учнів було завдання визначити, який саме Conditional мовці вживали та записати хоча б один приклад з розмови [60]. Після прослуховування учні поділилися своїми відповідями, обговорили граматичні структури та їх вживання. Згодом ми їх поділили на пари, де вони повинні були закріпити матеріал, з’єднуючи половинки речень відповідно до правильності граматичної структури та змісту. На домашнє завдання учні повинні були подивитися три епізоди “The grammar gameshow” з теми “Conditionals”, де учасники шоу відповідають на граматичні запитання ведучого, після чого на екрані також висвітлюється детальне пояснення. У кінці кожного відео є три тестових завдання на перевірку матеріалу [39], [40], [44]. Запропонований нами формат домашнього завдання надзвичайно сподобався учням, адже за мінімальної кількості зусиль, а саме просто перегляду відео у доволі гумористичному форматі та всього лише трьох тестів до кожного з них, учні вдало закріпили вивчені граматичні конструкції, що полегшило їм в подальшому роботу з вправами у підручнику та воркбуці.

На третьому занятті до теми соціальних мереж та нетворкінгу (Module 6e, сторінка 92), учням було запропоновано обговорити, чи можливо організувати весілля онлайн через “Facebook” та “Twitter”. Перед переглядом відео “With this social network, I thee wed”, учні ознайомилися з мапою слів (створену за

допомогою онлайн-ресурсу “Canva”), які могли викликати труднощі або просто були ключовими під час перегляду (див. Додаток Д, рис. Д.2.). Учні були поділені на чотири пари, кожна з яких мала відповісти на свої конкретні запитання, що стосувалися змісту відео тривалістю 3 хвилини 25 секунд. Оскільки мовці на відео говорили трохи швидко, під час другого прослуховування ми зменшили швидкість відтворення до 0.8, що дало учням змогу почути та занотувати відповіді на свої запитання. Після чого пари ділилися своїми відповідями.

На четвертому уроці учні готувалися до секції Speaking Skills (Module 6e, сторінка 93), саме тому ми вирішили почати із прослуховування дебатів на тему “Modern technologies have made our lives much better”. Тривалість аудіо – 3 хвилини 11 секунд. Перед початком учні ознайомилися з мапою слів (створену за допомогою онлайн-ресурсу “Canva”) (див. Додаток Д, рис. Д.3.). Під час першого прослуховування учні були поділені на дві групи. Перша група повинна була записати аргументи спікера, який був “за” технології, друга група – того, хто був “проти”. Під час другого прослуховування учні повинні були занотувати активну лексику, яку вживали спікери під час представлення своїх аргументів. Після прослуховування учні ділилися відповідями та склали мапу слів, яку в майбутньому використовували під час дебатів між собою. Одинадцятикласники зауважили, що такий вид роботи перед їхнім основним завданням, дебатами, виявився дуже корисним, оскільки вони пригадали правила, розробили приблизний план роботи та почерпнули нову лексику, яка допомогла їм представляти свою сторону якісніше.

На п'ятому занятті учні готувалися до письма, а саме до “For and against writing”. В другій частині уроку було запропоновано послухати уривки з аудіо “Robots at home”, де спікер говорить про переваги та недоліки використання роботів вдома (часові рамки – 0:56-2:13, 3:00-3:35, 4:04-4:53). Під час першого прослуховування учні повинні були занотувати основні тези та звернути увагу на структуру подачі матеріалу. Під час другого - вписати лексику, яка могла б

допомогти їм під час письма. Загальні враження після виконання завдання були доволі позитивними, адже в учнів з'явилися ідеї для письма, а також додаткова лексика до тієї, що є в підручнику. На домашнє завдання учням також було запропоновано послухати запис на тему “Robots on the road” для додаткових ідей та лексики [52].

Таким чином, з учнями 11-А класу ми провели 5 уроків пробного навчання, під час яких ми вдосконалювали їхні навички аудіювання за допомогою онлайн-платформи “BBC Learning English”. Загалом інтеграція матеріалу з платформи отримала доволі позитивний відгук від учнів, адже формат матеріалу був різноманітний: подкаст, діалог, дебати, шоу-вікторина, монолог, і він абсолютно гармонійно доповнював програму в підручнику та доволі таки ненав'язливо працював над навичками аудіювання в учнів, адже був пов'язаний і з граматиною, і з письмом, і з говорінням.

3.3 Контрольна діагностика

Фінальним етапом апробації дослідження ефективності розвитку компетентності аудіювання учнів старшої школи за допомогою онлайн-платформи “BBC Learning English” була контрольна діагностика результатів експериментальної групи А в порівнянні з контрольною групою В. Для точності результатів на етапі контрольної діагностики ми слідували таким ж крокам, як на першому етапі (І – Констатувальний та підготовчий).

Для фінального тестування обох груп нами був обраний короткий сюжет новин Роса Аткинса “Ros Atkins on... China's zero-Covid lockdowns” тривалістю в 4 хвилини 58 секунд. За цей час журналіст розкрив політику Китаю у боротьбі з COVID19, статистику захворювань та подальші плани уряду.

Перед початком тестування ми з учнями розглянули мапу слів, які потенційно можуть викликати труднощі під час прослуховування (див. Додаток Е, рис. Е.1.), а також спираючись на назву відео та його заставку (див. Додаток Е, рис. Е.2.), обговорили потенційний зміст ролику. Окрім того, усім було

запропоновано записати свої відповіді та перевірити правильність своїх здогадок після перегляду ролика. Оскільки після перегляду повинні будуть відповісти на тестові запитання з однією правильною відповіддю, їм було відведено дві хвилини на те, щоб ознайомитися завданням. Шість тестових запитань були складені нами згідно зі змістом (див. Додаток Е, Тестові завдання для констатувального етапу).

Учні переглянули ролик двічі, після чого виконали завдання, яке складалося із шести тестів з однією правильною відповіддю в кожному [53].

Після перегляду учні обговорювали свої відповіді, наводили аргументи за той чи інший варіант.

Результати контрольного тестування в групі А є наступними (див. Таблиця 3.5):

Таблиця 3.5

Контрольна діагностика групи А

Кількість правильних відповідей з шести	Кількість учнів, які дали правильну відповідь
6	5
5	2
4	2
3	0
2	0
1	0
0	0

У відсотковому співвідношенні маємо:

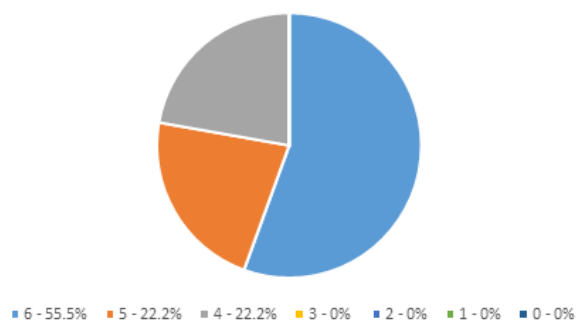

Рис. 3.3. Результати контрольної діагностики групи А

Крім того, підраховували кількість людей, які дали правильну відповідь на кожне питання, ми вивели загальний відсоток для окремого питання, додали всі шість результатів та поділили на кількість запитань (див. Таблиця 3.6). Таким чином, успішність групи А – 88,8%.

За підсумками контрольного тестування в групі В маємо наступні результати (див. Таблиця 3.6):

Таблиця 3.6

Контрольна діагностика групи В

Кількість правильних відповідей з шести	Кількість учнів, які дали правильну відповідь
6	3
5	3
4	2
3	1
2	0
1	0
0	0

У відсотковому співвідношенні маємо:

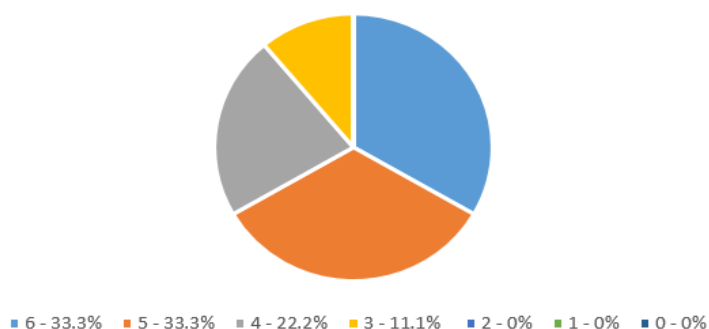

Рис. 3.4. Результати контрольної діагностики групи В

Крім того, підраховували кількість людей, які дали правильну відповідь на кожне питання, ми вивели загальний відсоток для окремого питання, додали всі шість результатів та поділили на кількість запитань (див. Таблиця 3.6). Таким чином, успішність групи В – 81,4%.

Отже, до імплементованих нами змін на констатувально-підготовчому етапі, загальний відсоток успішності групи А становив 81,4%, групи В – 83,2%. Таким чином, успішність групи В на початковому етапі була вищою на 1,8%.

Після пробного навчання з групою А, в якій ми намагалися покращити навички аудіювання за допомогою онлайн-платформи “BBC Learning English”, загальний відсоток успішності групи на контрольній діагностиці становить 88,8%, у той час, як в групі В (контрольної групи, в якій ми не проводили жодних змін), результат загальної успішності на контрольній діагностиці становить 81,4%. Таким чином, результати в експериментальній групі А на 7,4% кращий, ніж в контрольній групі.

Окрім того, ми порівняли фінальний результат групи А (88,8%) із результатами початкового тестування (81,4%), можемо дійти висновку, що група краще впоралась із завданням після пробного навчання, ніж до нього на 7,4%.

Отже, можемо дійти висновку, що пробне навчання дало хороші результати та допомогло учням 11-А класу покращити навички аудіювання за допомогою онлайн-платформи “BBC Learning English”. Окрім того, за відгуками учнів ми також можемо сказати, що аудіо та відео з платформи не лише допомогли їм розвинути навички аудіювання, але і розвинули цікавість, допомогли шукати ідеї, розширили словниковий запас. За власними спостереженнями можемо зауважити, що матеріали з онлайн-платформи “BBC Learning English” гарно поєднуються з навчальною програмою та можуть бути доповненням до будь-якої теми; їх різноманіття допомагає учням розвивати увагу, адже є можливість щоразу пропонувати новий формат.

Висновки до розділу 3

Нами було проведено пробне навчання за розвитком компетентності аудіювання на уроках англійської мови в учнів 11 класу на базі Чернівецького ліцею №7 за допомогою онлайн-платформи “BBC Learning English”. Учасники

пробного навчання навчаються за підручником “Virginia Evans - Jenny Dooley - On Screen B2”. Пробне навчання тривало протягом двох тижнів і складалося з трьох послідовних етапів. У дослідженні взяли участь 18 учнів 11-А і 11-Б класів. Етапи нашої роботи:

I етап – констатувальний та підготовчий етап з проведенням констатувального/вхідного тесту, який складався з перегляду відео на платформі “BBC Learning English”, та шести тестів, на якому була проведена вхідна діагностика навичок аудіювання експериментальної групи: 11-А і контрольної - 11-Б;

II етап – пробне навчання (5 уроків). Цей етап включав в себе апробацію комплексу, спрямованого на розвиток навичок аудіювання в учнів 11-А класу.

III етап – контрольний. В ході цього етапу була проведена підсумкова діагностика на рівень розвитку аудіювання в учнів експериментального і контрольного класів. Окрім цього, були проаналізовані результати діагностики, рефлексії учнів, власні спостереження та узагальнені результати.

Порівняльний аналіз даних на констатувально-підготовчому етапі та контрольному етапі дозволив зробити висновок про позитивну динаміку розвитку компетентності аудіювання в учнів експериментального класу за допомогою онлайн-платформи “BBC Learning English”. Таким чином, рівень сформованості навички аудіювання в учнів старшої школи в умовах змішаної форми навчання з використанням онлайн-платформи “BBC Learning English”, після експерименту підвищився на 7,4% порівняно з контрольною групою, а також на 7,4% порівняно з власними результатами до пробного навчання.

Проведене пробне навчання показало, що застосування онлайн-платформи “BBC Learning English” при розвитку компетентності аудіювання позитивно впливає на процес навчання та зацікавленість учнів, допомагає розвинути навичку аудіювання, сприяє покращенню комунікації, допомагає розвивати інші компетентності, до прикладу, лексичну і граматичну. Це онлайн-платформа, що

дозволяє урізноманітнити уроки та домашнє завдання, зробити їх більш захопливими.

ВИСНОВКИ

1. Дослідивши компетентність аудіювання з різних поглядів, ми можемо дійти висновку, що це надзвичайно багатогранний процес, який має свої риси, типи та фактори впливу. Аудіювання відіграє важливу роль у засвоєнні та аналізі інформації, оскільки включає в себе ще й процеси осмислення, розпізнавання запам'ятовування. Предметом аудіювання є закодована думка, яку потрібно розпізнати, продукт – власний умовивід.
2. Методи та прийоми навчання вивчали Д. Ренукадеві, Дж. Річардс, А. Холіс, Р. Лонг, Дж. Вілсон, О. Бігич, та інші, що дало нам чудовий теоретичний ґрунт для вивчення обраної нами компетентності. Відтак ми знаємо, що аудіювання вважається мовними попередником та має найвищий відсоток участі в обміні інформацією в ефективному спілкуванні, розуміємо переваги автентичних аудіоматеріалів над матеріалами, які створені методистами за сценарієм, знайомі з етапами аудіювання та їх важливістю, з системою вправ, запропонованою О. Бігич, а також знаємо, яких помилок варто уникати у процесі навчання аудіювання.
3. Психологічні особливості дітей учнів старшої школи (15–18 років) відіграють важливу роль у процесі навчання, адже встановлюються міжпредметні зв'язки, систематизуються знання, пізнавальна сфера тяжіє до нового та цікавого, зростає обсяг та концентрація уваги, учні прагнуть до самостійності. У старшокласників можуть виникати три види труднощів під час аудіювання, які виокремили С. Гапанова, С. Ніколаєва., – суб'єктивні, мовні або об'єктивні, труднощі, зумовлені умовами сприймання. Більшість з них вчитель може допомогти усунути або ж мінімізувати за правильної організації процесу.

4. Онлайн-технології сьогодні є незамінним помічником у навчальному процесі. Вони можуть допомогти нам вирішити безліч дидактичних задач, таких як формування навички і вміння читання, удосконалити письмо, поповнювати свій вокабуляр сучасною мовою, збагачувати школярів культурологічними знаннями, вдосконалити знання з граматики, формувати навички глобального мислення, сформувати стійку мотивацію пізнавальної діяльності і найголовніше – вдосконалити вміння аудіювання на основі автентичних аудіо- та відеоматеріалів. Існує безліч онлайн-платформ для вивчення англійської мови, таких як “Linguo Hut”, “Polyglot”, “Audiolang, Drops”, “DuoLingo”, “LingQ”, “BBC Learning English”.
5. Онлайн-платформа “BBC Learning English” містить у собі програми контролю, тренажери та гральні програми, що робить її предметно-орієнтованим середовищем. З 1943 року платформа пропонує безкоштовні аудіо, відео та текстові матеріали для учнів у всьому світі. BBC Learning English має зручний інтерфейс та багато розділів, які дозволяють підібрати матеріал під будь-який запит. Саме ця платформа була використана нами у пробному навчанні для розвитку компетентності аудіювання в учнів старших класів.
6. Проведене пробне навчання показало, що застосування онлайн-платформи “BBC Learning English” на уроках англійської мови, позитивно впливає на розвиток компетентності аудіювання в учнів старшої школи. Використання цієї платформи на уроках отримало схвальний відгук від учнів, адже платформа доповнила навчальну програму, підвищила цікавість, допомогла у розвитку інших компетентностей (лексичної та граматичної), полегшила сприйняття матеріалу та виконання домашніх завдань, покращила навичку аудіювання. Як свідчать обраховані нами дані, результати експериментальної групи збільшилися на 7.4% порівняно з тестом, зробленим до пробного навчання, а також результат

експериментальної групи під час контрольної діагностики виявився на 7.4% вищий, ніж результати контрольної групи, завдяки чому ми можемо дійти висновку, що онлайн-платформа “BBC Learning English” чудово підходить для розвитку аудіювання в учнів старшої школи на уроках англійської мови. Перспективи подальших досліджень пов’язані із використанням платформи “BBC Learning English” з метою покращення інших мовних компетентностей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Басараба Б. Г. Розвиток компетенції аудіювання на уроках англійської мови в учнів старшої школи за допомогою онлайн платформи “BBC Learning English”. *Магістерські студії*. 2022. Вип. 3. С. 12-22. URL: [Магістерські студії. Випуск 3 – Кафедра англійської мови \(chnu.edu.ua\)](http://chnu.edu.ua) (дата звернення: 10.11.2022)
2. Басараба Б. Г. Формування навичок аудіювання учнів старшої школи за допомогою онлайн-платформи “BBC Learning English”. *Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету (12–14 квітня 2022 року)*. Факультет іноземних мов. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. С. 11-12. URL: http://english.chnu.edu.ua/?page_id=3759&lang=uk (дата звернення: 08.07.2022)
3. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої.. Київ, 2013. 592 с.
4. Білянська І. П. Формування англомовної аудитивної компетентності майбутніх учителів із використанням аудіокниг художніх творів: дис. ...канд. пед. наук: 13.00.02. Тернопіль, 2018. 317 с.
5. Борщовецька В.Д., Ігнатенко В.Д. Англійська мова: Навчально-методичний посібник. Біла Церква, 2018. 218 с.
6. Вакуленко Н. В. Використання інформаційно-комп'ютерних технологій у викладанні англійської мови. *На Урок*. URL: <https://naurok.com.ua/vikoristannya-informaciyno-komp-yuternih-tehnologiy-u-vikladanni-angliysko-movi-233818.html> (дата звернення: 14.12.2021).

7. Гладун М. А., Сабліна М. А. Сучасні онлайн інструменти інтерактивного навчання як технологія співробітництва. *Відкрите освітнє середовище сучасного університету*. Київ, 2018. Вип. 4. С. 33-43.
8. Дячук Н. М. Формування англомовної аудитивної компетентності учнів старших класів закладів загальної середньої освіти: дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра філософії: 014. Тернопіль, 2021. 304 с.
9. Зеленська О. П. Значення аудіювання в навчанні іноземної мови здобувачів вищої освіти в немовній магістратурі та аспірантів. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Сер. 5. 2018. Вип. 60. С. 167.
10. Ігнатова О. О. Основні вікові кризи дитини: як з ними впоратися. URL: <http://gymnasium152.edu.kh.ua/Files/downloads/Характеристики%20віку%20та%20вікових%20криз%20та%20способи%20взаємодії%20з%20дітьми.pdf> (дата звернення: 11.11.2021).
11. Інформаційні технології: поняття та класифікація. URL: <https://works.doklad.ru/view/UpFm5ytNbh8.html> (дата звернення: 20.12.2021).
12. Калиновська І. М., Шеремета Н. В. Сучасні онлайн-ресурси для вивчення англійської мови. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. 2020. Вип 32. С. 45-48. URL: <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v32/13.pdf> (дата звернення: 23.12.2021).
13. Козаков В. А. Психологія діяльності та навчальний менеджмент. Тема 6.5. Старший шкільний вік. Електронний посібник. URL: <https://posibniki.com.ua/post-starshiy-shkilniy-vik> (дата звернення: 13.11.2021).
14. Крутецкий В. А. Психология: Учебник для учащихся пед. училищ. Москва, 1980. 352 с.
15. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій): Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 126 с.

16. Львов М.Р. Основы теории речи. Москва : Академия, 2000ю 248 с. URL: <https://djvu.online/file/fWNcSphkj3VsO> (дата звернення: 13.11.2021).
17. Мартиненко О. Є. Методика формування англомовної компетентності майбутніх перекладачів в аудіюванні в умовах заочної форми навчання: дис... на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук. 13.00.02. Київ, 2017. 390 с.
18. Методика викладання рідної мови в середніх навчальних закладах / За ред. М.І. Пентилюк: Підручник для студентів-філологів. К.: Ленвіт, 2000. 264 с.
19. Міністерство молоді та спорту. Онлайн-платформи для вивчення іноземних мов. (онлайн-джерело). URL: <https://www.facebook.com/minmolodsport/posts/277106374591662> (дата звернення: 23.12.2021).
20. Навчання аудіювання. Вимог до текстів для навчання аудіювання. Wunderdeutsch. URL: <https://wunderdeutsch.com/uk/navchannja-audijuv/> (дата звернення: 23.10.2021).
21. Николайко Е. З. Использование ИКТ на уроках английского языка. URL: <http://festival.1september.ru/articles/507487/> (дата звернення: 14.12.2021).
22. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник. Вид. 2-е, випр. і перероб. Київ, 2002. 332 с.
23. Омеляненко Г. А. Інформаційно-навчальне середовище: дидактичний аспект. *Соціум. Наука. Культура.* 2011. URL: <http://intkonf.org/omelyanenko-ga-informatsiyno-navchalne-seredovische-didaktichniy-aspekt/> (дата звернення: 23.12.2021).
24. Панова Л. С., Андрійко І. Ф., Тезікова С. В.. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах. Київ, 2010. 328 с.
25. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Англійська мова. 10-11 класи. Академічний рівень. URL:

- <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/1-eng-ak.pdf> (дата звернення: 23.10.2021).
26. Ресурсний центр “Гурт”. Добірка ресурсів для вивчення іноземної мови. Онлайн-джерело. URL: <https://gurt.org.ua/articles/40301/> (дата звернення: 23.12.2021).
27. М. Розенова. Психологія навчання й виховання старших школярів. *Освіта. UA*. 2008. URL: <https://osvita.ua/school/method/psychology/1745/> (дата звернення: 03.11.2021).
28. Стогній І.В., Никонорова Л. І. Формування навичок аудіювання у студентів вищих навчальних закладів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2018. Том 2. № 33. С. 183.
29. Трофимов В. В. Информационные технологии в экономике и управлении. / под ред. Проф. В. В. Трофимова М.: Издательство Юрайт. Москва, 2011. 478 с. URL: https://stud.com.ua/50110/informatika/informatsiyni_tehnologiyi_v_ekonomitsi_i_upravlinni (дата звернення: 18.12.2021).
30. Фондові лекції викладачів факультету іноземної філології : [навчальне видання] / За заг. ред. П. Л. Шулик, О. В. Кеби. Ч. III. Кам’янець-Подільський : Аксіома, 2015. С. 130-134
31. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. Київ : Знання, 2004. 307 с.
32. 6 Minute Grammar. Conditional review. BBC Learning English. URL: [6 Minute Grammar - Conditionals review - BBC Sounds](https://www.bbc.com/learningenglish/grammar/6-minute-grammar-conditionals-review) (Last accessed: 22.09.2022).
33. A framework for planning a listening skills lesson. British Council. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/article/a-framework-planning-a-listening-skills-lesson> (Last accessed: 23.09.2021).

34. About BBC Learning English. URL: <https://www.bbc.co.uk/learningenglish/oromo/hygiene> (Last accessed: 26.01.2022).
35. Adhan Kholis. Communicative Language Teaching (CLT) in teaching listening to the eight grade students of bilingual program at SMP № Ponorogo in academic year 2013/2014. *State Islamic college of Ponorogo*. 2014. P. 11.
36. Audiolang. URL: <http://audiolang.info/ua/audio-uroki-anglijskoyi-movisluhati-onlajn/> (Last accessed: 23.12.2021).
37. Drops. URL: <https://languagedrops.com/ukraine> (Last accessed: 23.12.2021).
38. Duolingo. URL: <https://www.duolingo.com/> (Last accessed: 23.12.2021).
39. Episode 10: The first conditional. BBC Learning English. URL: BBC Learning English - Course: The Grammar Gameshow / Unit 1 / Session 11 / Activity 1 (Last accessed: 27.09.2022).
40. Episode 20: Second Conditional. BBC Learning English. URL: BBC Learning English - Course: The Grammar Gameshow / Unit 1 / Session 21 / Activity 1 (Last accessed: 27.09.2022).
41. Houston H. The three stages of a listening activity. *EFL Magazine*. 2016. URL: <https://eflmagazine.com/the-three-stages-of-a-listening-activity/> (Last accessed: 04.10.2021).
42. Houston H. Seven mistakes to avoid when teaching listening. *Busy Teacher*. 2017. URL: <https://busyteacher.org/24613-teach-listening-7-mistakes-to-avoid.html> (Last accessed: 13.10.2021).
43. How to Select the Best EFL Materials for Your Classroom. Text Inspector. URL: <https://textinspector.com/select-best-efl-materials-classroom/> (Last accessed: 08.10.2021).
44. If you'd told me. BBC Learning English. URL: BBC Learning English - Course: intermediate / Unit 9 / Session 3 / Activity 1 (Last accessed: 29.09.2022).
45. LingQ. URL: <https://www.lingq.com/uk/> (Last accessed: 23.12.2021).

46. Linguo hut. URL: <https://www.lingohut.com/uk> (Last accessed: 23.12.2021).
47. Lingvs Skills . URL: <https://lingva.ua/> (Last accessed: 23.12.2021).
48. Long R. Comparing Authentic and Scripted Language Listening Comprehension in University-Level EFL Learners. *Kyushu Institute of Technology*. 2019. P. 9-10. URL: <https://jalt-publications.org/sites/default/files/pdf-article/43.3tlt-art2.pdf> (Last accessed: 22.09.2021).
49. Newly-found ancient human rewrites story of evolution. BBC Learning English. URL: <https://www.bbc.com/reel/video/p09vcnzv/newly-found-ancient-human-rewrites-story-of-evolution> (Last accessed: 17.03.2022).
50. Polyglot. URL: https://www.youtube.com/channel/UCB_g2sOqQeaKBP6GfT1icsw/playlists (Last accessed: 23.12.2021).
51. Richards J. C. *Communicative Language Teaching Today*. Cambridge University Press, USA. 2006. 47 p.
52. Robots on the road. BBC Learning English. URL: BBC Learning English - Course: English Together 3 Marathi / Unit 1 / Session 3 / Activity 1 (Last accessed: 29.09.2022).
53. Ros Atkins on... China's zero-Covid lockdowns. BBC Learning English. URL: <https://www.bbc.com/news/av/world-asia-china-61262757> (Last accessed: 26.01.2022).
54. Ros Atkins On... how inflation, Ukraine and drought are linked. BBC Learning English. URL: <https://www.bbc.com/news/av/world-62758563> (Last accessed: 26.01.2022).
55. Rost M. *Teaching and Researching Listening*. 2nd ed. England, 2011. 425 p.
56. Renukadevi D. The Role of Listening in Language Acquisition; the Challenges & Strategies in Teaching Listening. *International Journal of Education and Information Studies*. 2014. Vol. 4. №1. P. 60.

57. SimilarWeb. URL:
https://pro.similarweb.com/#/companyresearch/websiteanalysis/overview/website-performance/bbc.co.uk/*/999/2021.07-2021.09?webSource=Total (Last accessed: 26.01.2022).
58. The 5,000-year-old human bone found in the River Thames. BBC Learning English (онлайн-джерело). URL: <https://www.bbc.com/reel/playlist/hidden-histories?vpid=p0bp4nkb> (Last accessed: 17.03.2022).
59. Wilson J. How to teach listening. England : Pearson Education Limited, 2008. 192 p.
60. Would the world be better if... BBC Learning English (онлайн-джерело). URL: [BBC Learning English - Course: lower intermediate / Unit 24 / Session 2 / Activity 1](#) (Last accessed: 26.09.2022).

ДОДАТКИ

Додаток А

Візуалізація сторінок навчальних платформ для розвитку компетентності у аудіюванні

LingoHut   ВЧИТИ АНГЛІЙСЬКУ ▾ БЛОГ

Безкоштовні уроки англійської

Вивчай англійську самостійно. Навчайтеся зі 125 безкоштовними уроками. Без ризику і контракту. Навчіться розмовляти англійською. Все це цілком безкоштовно!

Урок 1 Перша зустріч →	Урок 2 Будь ласка та дякую →	Урок 3 Свята та вечірки →	Урок 4 Мир на землі →
Урок 5 Почуття й емоції →	Урок 6 Дні тижня →	Урок 7 Місяці року →	Урок 8 Числа від 1 до 10 →
Урок 9 Числа від 11 до 20 →	Урок 10 Числа від 21 до 30 →	Урок 11 Числа від 10 до 100 →	Урок 12 Числа від 100 до 1000 →
Урок 13 Числа від 1000 до 10000 →	Урок 14 Шкільне приладдя →	Урок 15 Класна кімната →	Урок 16 Шкільні предмети →
Урок 17 Кольори →	Урок 18 Географія →	Урок 19 Астрономія →	Урок 20 Сонячна система →
Урок 21 Пори року та погода →	Урок 22 Спорт →	Урок 23 Відпочинок →	Урок 24 Музичні інструменти →

Словникові картки

Гра на зіставлення

Хрестики-нулики

Гра на концентрацію

Гра на аудіювання

Рис А.1. Сторінка Lingo Hut для для вивчення англійської мови

Рис А.2. Сторінка Polyglot для вивчення англійської мови

Аудіо уроки англійської мови — слухати онлайн

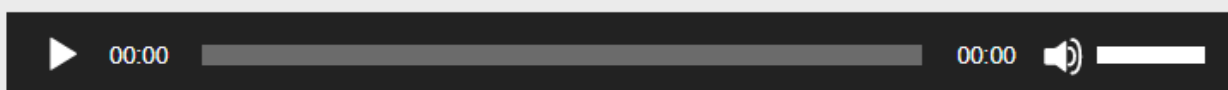
Тут викладені всі частини аудіо уроків англійської мови. Аудіозаписи доступні для прослуховування в режимі онлайн. Розпочати прослуховування ви зможете нижче.

Основний розділ ви зможете відвідати за посиланням: [аудіо уроки англійської мови](#).

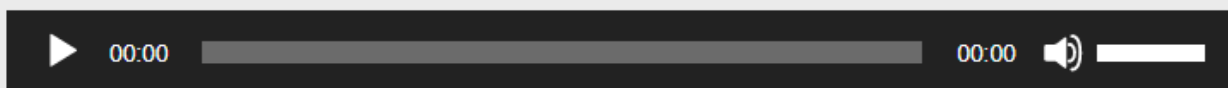
Буду радий, якщо ви порекомендуєте сайт своїм друзям і знайомим.

Слухати онлайн

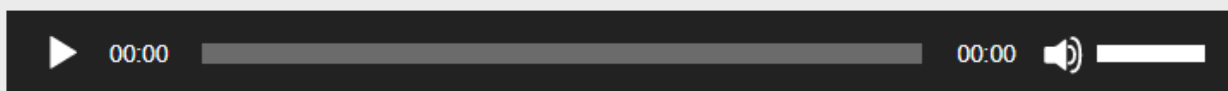
Частина № 1

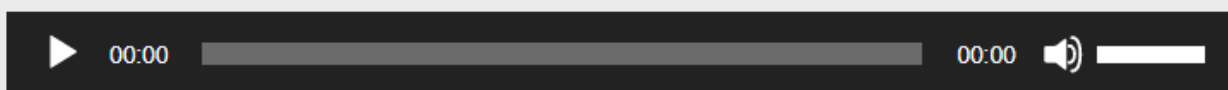
Частина № 2

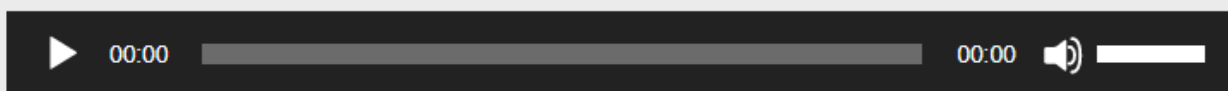
Частина № 3

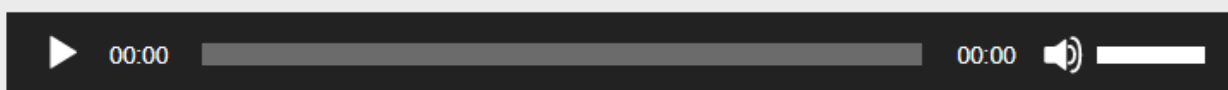
Частина № 4

Частина № 5

Частина № 6

Частина № 7

Рис А.3. Сторінка Audiolang для вивчення англійської мови

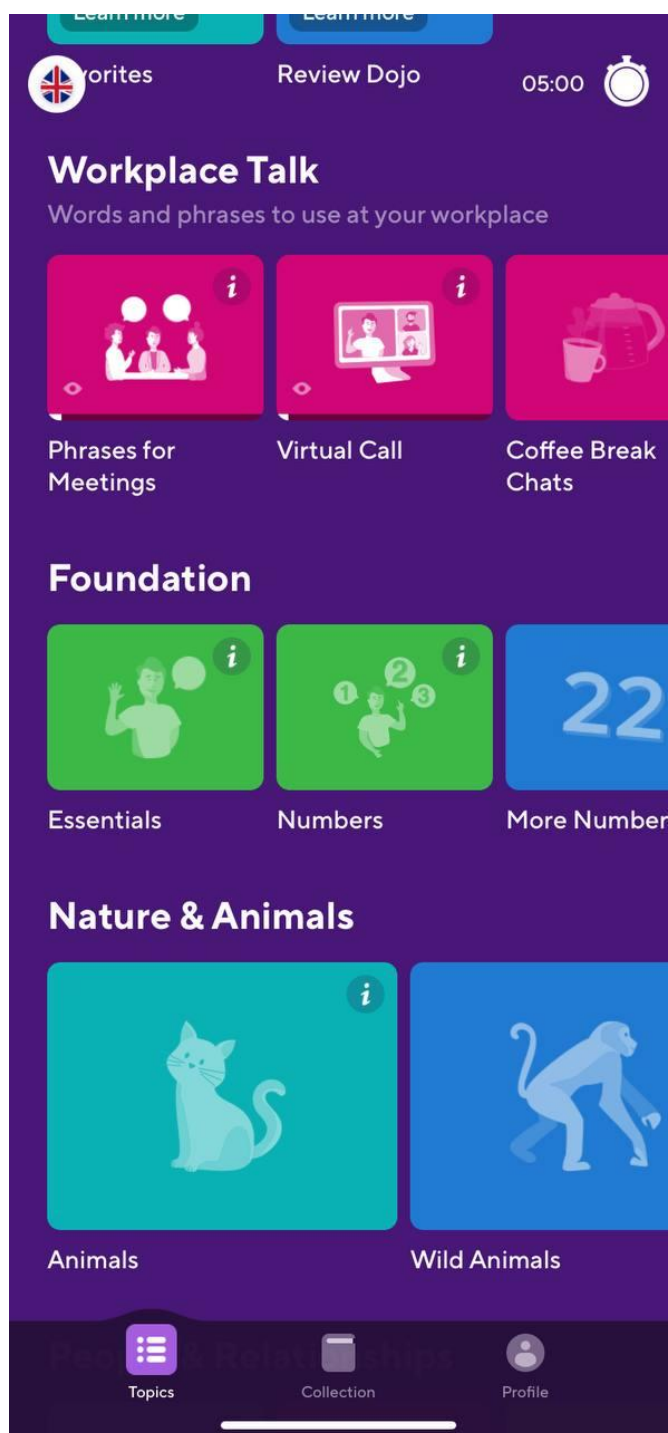

Рис А.4. Сторінка Drops для вивчення англійської мови

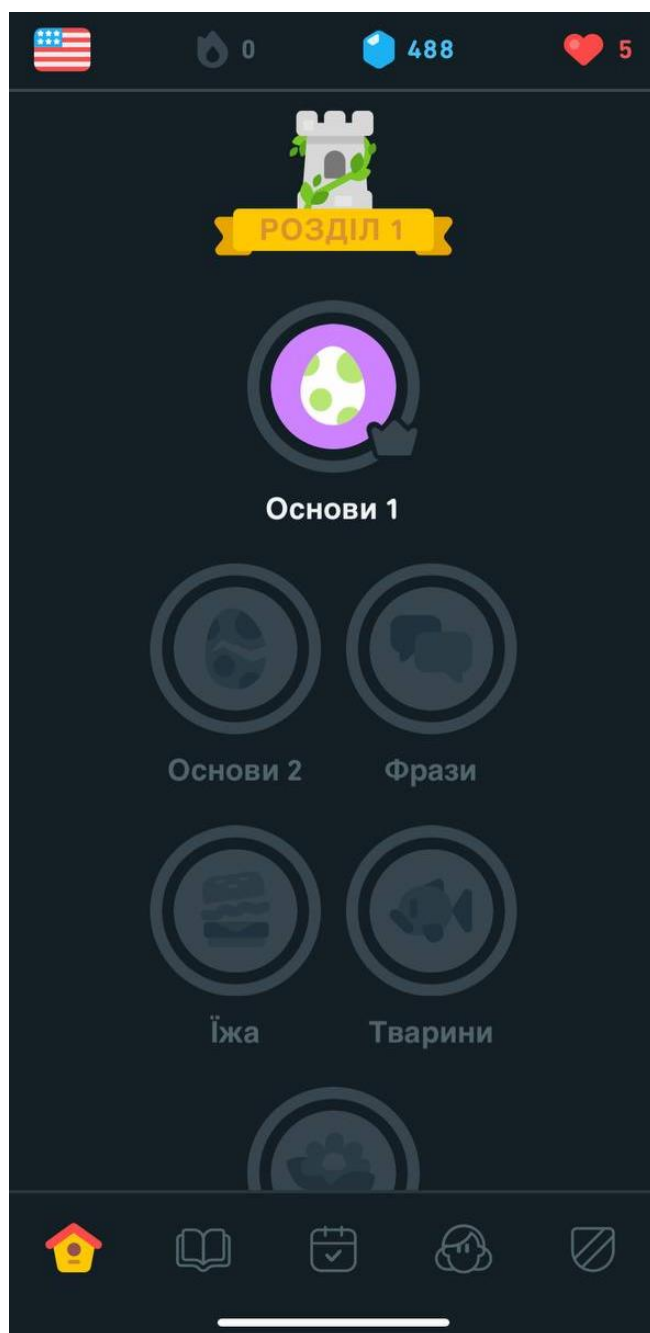

Рис А.5. Сторінка DuoLinguo для вивчення англійської мови

Ваш кабінет

Ваш прогрес Профіль Налаштування Тести

A B **C** D E F G H I J

31	32	33
34	35	36
37	38	39
40	41	42
43	44	45

Рис А.6. Сторінка Lingva.Skills для вивчення англійської мови

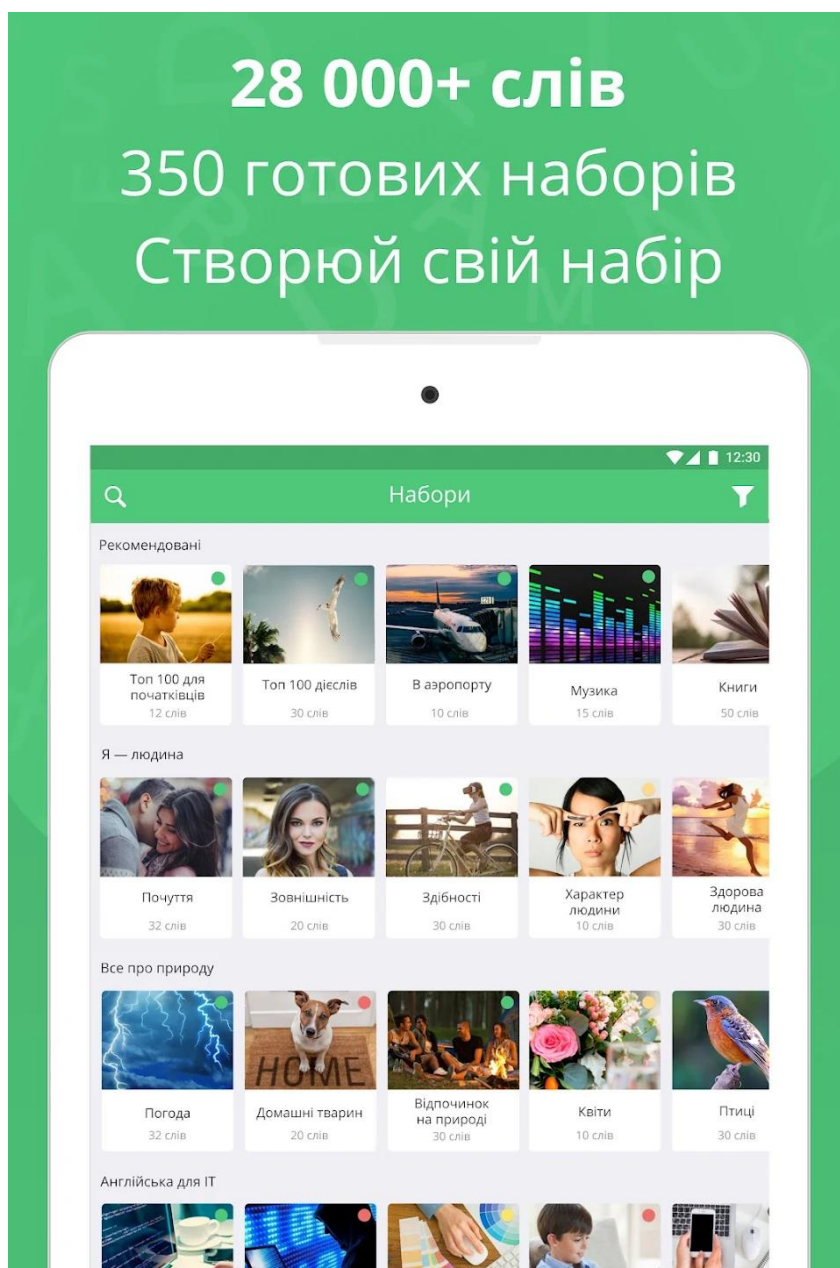

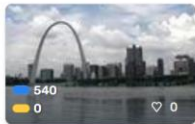

Рис А.7. Сторінка ED Words для вивчення англійської мови

Уроки Вчителі Спільнота x16 1 UK 42 ОТРИМАТИ ПРЕМІУМ 5

Подкасти

Подивитися все >

 <p>Business Issues</p> <p>1326 0</p> <p>5</p> <p>98% New Words 10</p>	 <p>How Mississippi River, Budweiser Beer Flow Through...</p> <p>540 0</p> <p>0</p> <p>96% New Words 1</p>	 <p>Superpowers - This American Life - Part Two</p> <p>960 0</p> <p>1</p> <p>96% New Words 1</p>	 <p>VOA, People in America</p> <p>403 0</p> <p>0</p> <p>95% New Words 1</p>	 <p>PBS NEWSHOUR</p> <p>9328 0</p> <p>5</p> <p>100% New Words 100</p>	 <p>student CNN News</p> <p>2743 0</p> <p>4</p> <p>99% New Words 8</p>
---	---	---	---	--	---

Технологія

Уроки Курси Подивитися все >

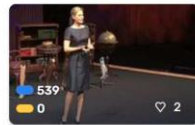
 <p>TED Talk The surprising habits of original thinkers (Adam...)</p> <p>747 0</p> <p>17</p> <p>TED Talks in English</p> <p>96% New Words</p>	 <p>Julian Assange: Why the world needs WikiLeaks</p> <p>819 0</p> <p>11</p> <p>TED TALKS-</p> <p>97% New Words</p>	 <p>OF GOOD POSTURE</p> <p>280 0</p> <p>21</p> <p>The benefits of good posture - Murat Dalkilinc</p> <p>Ted Ed</p> <p>93% New Words</p>	 <p>CSS, Advantages, part 1</p> <p>118 0</p> <p>1</p> <p>All around computers</p> <p>89% New Words</p>	 <p>Could A Wearable, Drug-Free Pain-Relief Device Really Work?</p> <p>198 0</p> <p>4</p> <p>Articles</p> <p>93% New Words</p>	 <p>It's not fair having 12 pairs of legs Aimee Mullins</p> <p>539 0</p> <p>2</p> <p>Talks Featured in Talk Like Ted</p> <p>95% New Words</p>
--	--	--	--	---	--

Рис А.8. Сторінка LingQ для вивчення англійської мови

Додаток Б
Статистика з сайту bbc.co.uk за період липень-вересень 2021 року

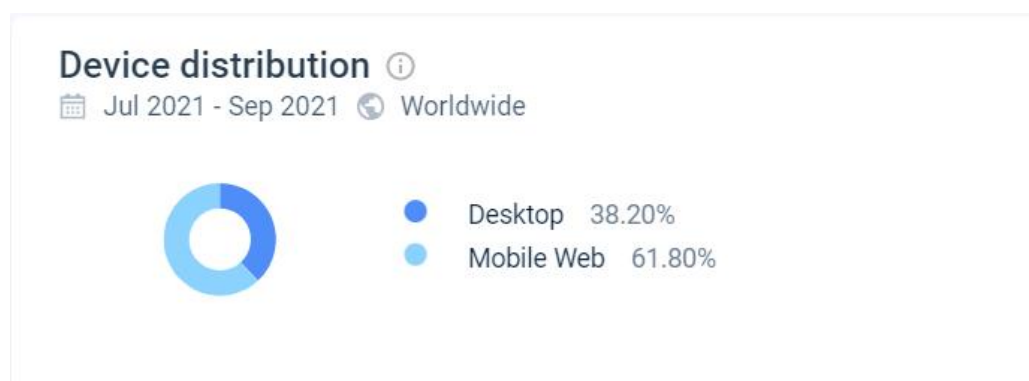

Рис. Б.1. Відсоток розподілу використання платформи “BBC Learning English” з мобільного телефону та веб-браузера

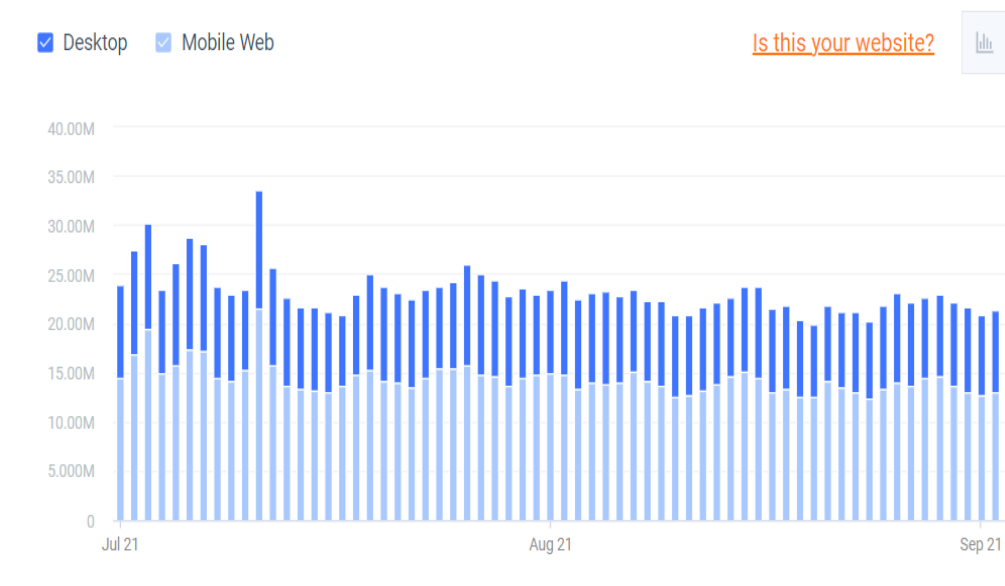

Рис. Б.2. Погодинна статистика відвідування платформи “DDC Learning English” за період з 21.07.21-21.09.21

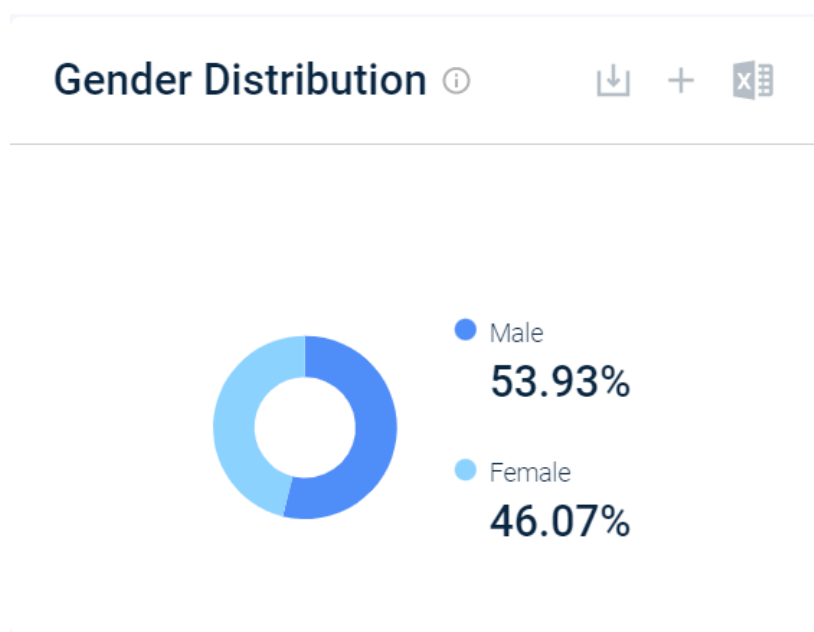

Рис. Б.3. Гендерний розподіл користувачів платформи “BBC Learning English”

Age Distribution ⓘ

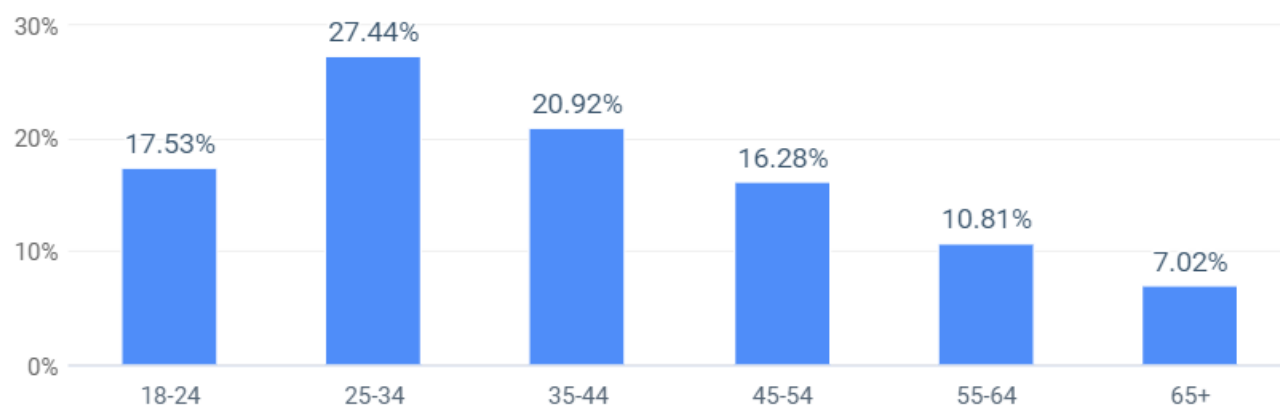

Рис. Б.4. Віковий розподіл користувачів платформи “BBC Learning English” за період липень-вересень 2021 року.

Додаток В

Платформа “BBC Learning English” для вивчення англійської мови

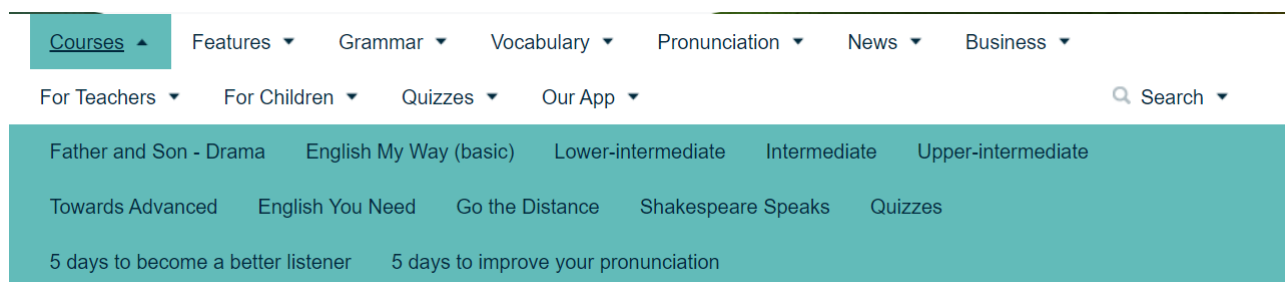

Рис. В.1. Курси платформи “BBC Learning English” для вивчення англійської мови.

Рис. В.2. Меню платформи “BBC Learning English” для вивчення англійської
МОВИ.

BBC Your account | Home | News | Sport | Reel | Worklife | Travel | Future

SPORT

Home | Football | Cricket | Formula 1 | Rugby U | Tennis | Golf | Athletics | Cycling | Winter Sports | Commonwealth Games

ADVERTISING

Age of Change
SERIES STREAMING NOW [WATCH NOW](#) Advertisement feature presented by WWF

LIVE Women's Hundred: London Spirit v Welsh Fire

Watch live coverage and follow live text, clips and radio commentary as London Spirit host Welsh Fire in the women's Hundred.

Robinson replaces Potts for second Test

Cricket · 2h · 269

They tried to stop him, but the Ghost Runner always got away

Sport · 15h

Kelly and Kirby out of England World Cup qualifiers

Football · 3h

How Real shunned tactical trends to conquer Europe

European Football · 1h · 116

Рис. В.3. Приклад меню розділу “Sport” платформи “BBC Learning English” для вивчення англійської мови.

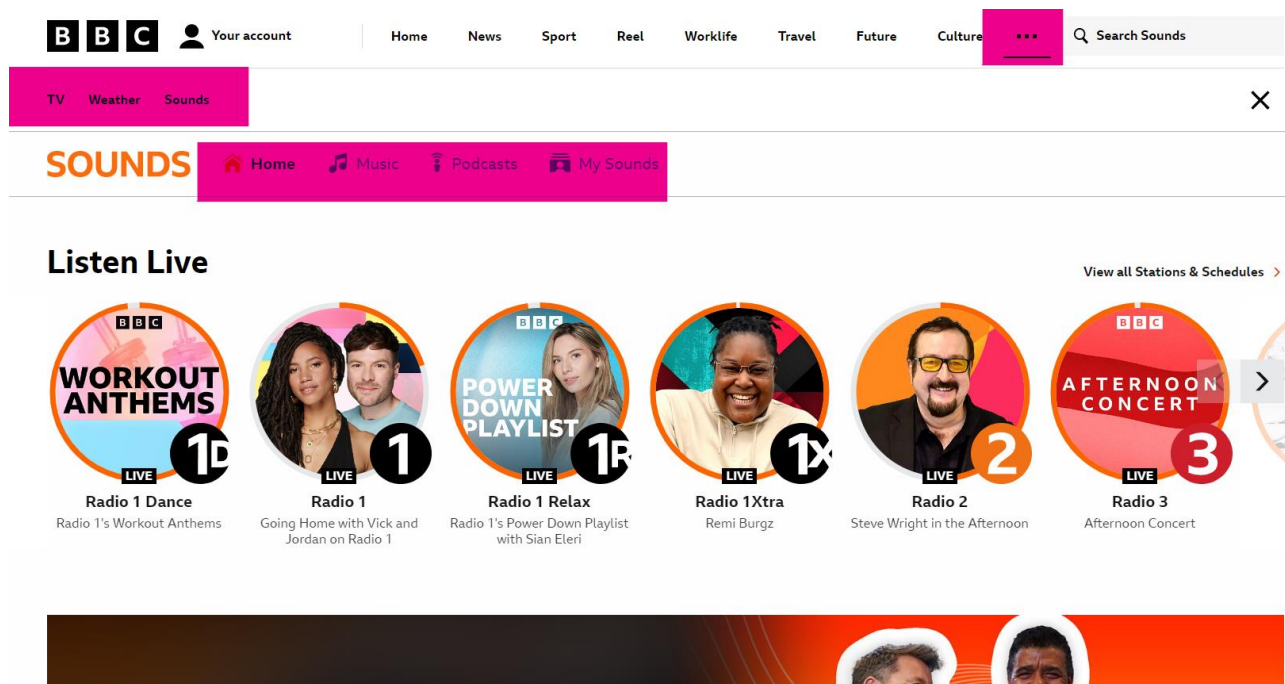

Рис. В.4. Розділ “More” платформи “BBC Learning English” для вивчення англійської мови.

Додаток Г

**Візуальні опори з платформи “BBC Learning English” для розробки
можливих вправ для другої підсистеми за О. Бігич.**

Рис. Г. 1. Зображення з відео “The 5,000-year-old human bone found in the River Thames” для встановлення хронологічного порядку (вправи для визначення логічної послідовності подій)

Продовження Рис. Г. 1. Зображення з відео “The 5,000-year-old human bone found in the River Thames” для встановлення хронологічного порядку (вправи для визначення логічної послідовності подій)

Продовження рис. Г. 1. Зображення з відео “The 5,000-year-old human bone found in the River Thames” для встановлення хронологічного порядку (вправи для визначення логічної послідовності подій)

Продовження рис. Г. 1. Зображення з відео “The 5,000-year-old human bone found in the River Thames” для встановлення хронологічного порядку (вправи для визначення логічної послідовності подій)

Додаток Г

Завдання для констатувального етапу

Рис. Г. 1. Мапа слів до відео Роса Аткінса “Ros Atkins On... how inflation, Ukraine and drought are linked”

Рис. Г. 2. Заставка до відео Роса Аткінса “Ros Atkins On... how inflation, Ukraine and drought are linked”

Тестові завдання для констатувального етапу

Choose the correct answer:

1. A fall in the value of money influenced ... the most.
 - A) Energy resources
 - B) Life maintenance
 - C) The National Bank of England

2. Because of the actions of Russia the National Bank of England
 - A) Is confused and tries to handle the situation
 - B) Studies the problem and is not sure about the future
 - C) Predicts difficult times for the economy

3. Russia has an impact because ...
 - A) It stopped supplying Europe with gas
 - B) The main gas pipe was closed
 - C) It raised the prices on gas

4. ... can cause extra emissions.
 - A) The lack of electricity
 - B) Lower food production
 - C) Extra efforts to force up the cooking oil production

5. COVID19 had the strongest impact on:
 - A) The food industry

B) The employment

C) The disruption of the global supply chain

6. It is harder to isolate russia economically because:

A) Russia supplies China with oil

B) China claims Taiwan as its own

C) China grows its military forces and the world spreads its forces to be ready to respond

Додаток Д
Завдання для пробного навчання

Рис. Д. 1. Заставка відео “Would the world be better if...” для повторення теми “Conditionals”

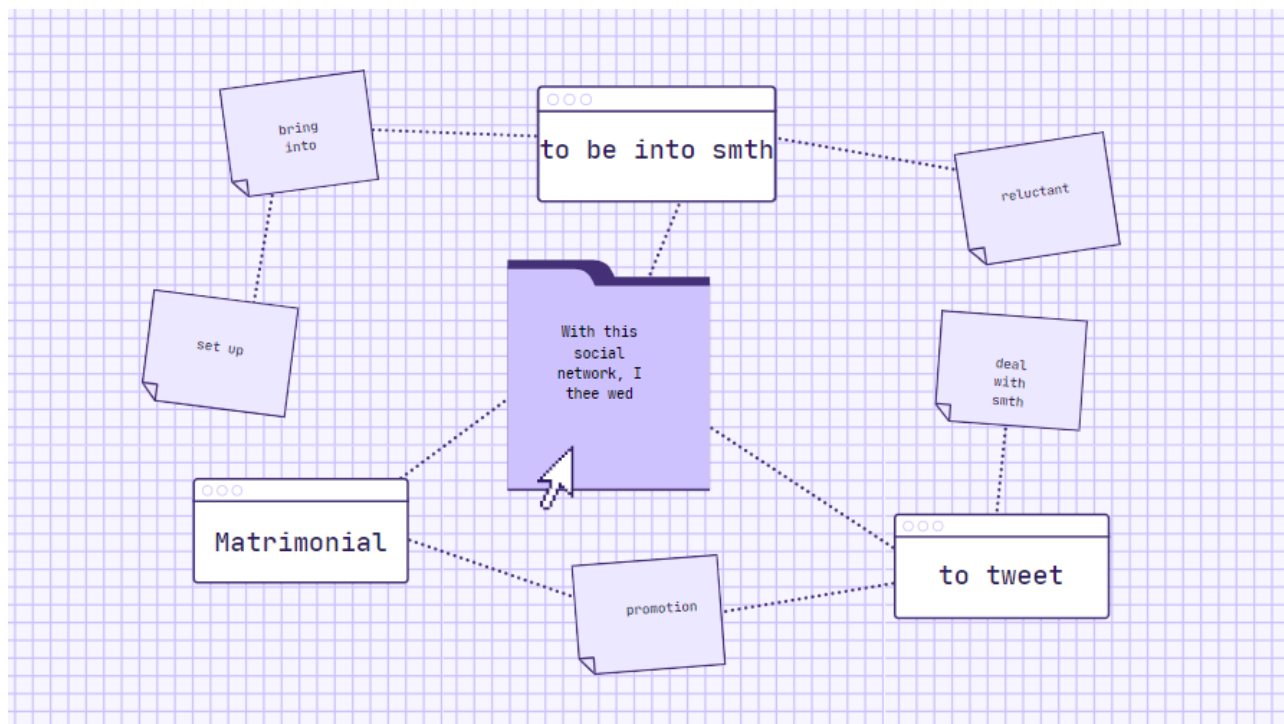

Рис. Д. 2. Мапа слів до відео “With this social network, I thee wed”

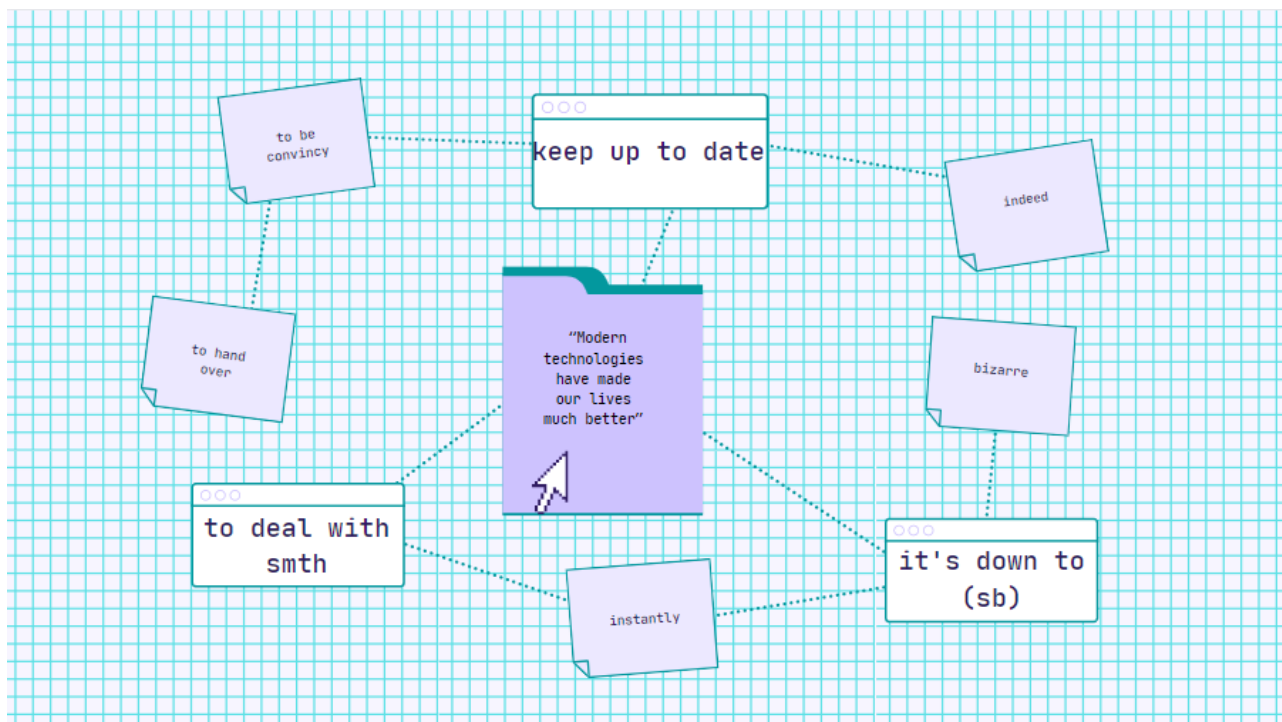

Рис. Д. 3. Мапа слів до відео “Modern technologies have made our lives much better”

Додаток Е

Завдання для етапу контрольної діагностики

Рис. Е. 1. Мапа слів до відео Роса Аткінса “Ros Atkins on... China’s zero-Covid lockdowns”

Рис. Е. 2. Заставка до відео Роса Аткінса “Ros Atkins on... China’s zero-Covid lockdowns”

Тестові завдання для констатувального етапу

1. Zero-COVID means
 - A) Massive booster vaccination
 - B) The absence of COVID19
 - C) More restrictions and quarantine zones

2. To prevent people from going out the government of China:
 - A) Disinfects the environment continuously
 - B) Builds fences around people's houses
 - C) Uses some monitoring systems

3. Zero-COVID politics had a negative impact on...
 - A) The economy
 - B) People's mental health
 - C) The supply chains

4. Some people are more prone to catch COVID because ...
 - A) Of their age
 - B) The healthcare system is vulnerable
 - C) The minority of people have had a booster dose

5. Some people protest because ...
 - A) Social media is tightly controlled

B) They think the government tries to control them

C) People can't live in their homes

6. People in China...

A) Support societal zero-COVID

B) Associate the political legacy of the president with a zero-COVID society

C) Are sure that zero-COVID society won't be met